

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagentur 2, Postfach 124

Letnik XI.

Celovec, petek, 24. februar 1956

Štev. 8 (722)

Enake dolžnosti! — Enake pravice?

Namestnik deželnega glavarja Ferlitsch je v nekem nedavno objavljenem poročilu navedel podatke o stanju kmetijskega strokovnega šolanja na Koroškem. Pri tem je bilo ugotovljeno, da zavzema Koroška na tem področju vodilno mesto med vsemi avstrijskimi deželami in da ima v upravi deželne vlade 5 kmetijskih in štiri gospodinskih šole, katerim se pridružijo še tri šole, ki jih upravlja kmetijska zbornica. V poročilu je navedel tudi podrobne številke o tem, koliko je vsaka izmed koroških kmetijskih in gospodinskih šol dobila v letu 1955 podpore od dežele. Vse številke skupaj znašajo lepo vsoto blizu 1.200.000 šilingov, ki jih je prebivalstvo Koroške brez razlike na narodnost in politično pripadnost v obliki različnih davkov in dajatev prispevalo v javno blagajno. In potem je bila velika zasluga vseh tistih gospodov, ki pod vodstvom Ferlitscha skrbijo za dobrobit koroškega kmetijstva, da so denar „pravilno in pravično“ razdelili na posamezne šole.

Tako ali podobno se navadno glasio obširna poročila, s katerimi so v oddelku 11 deželne vlade in v kmetijski zbornici zelo radodarni. Ni bilo pa še v nobenem takem poročilu besede o tem, da živijo na Koroškem tudi slovenski kmetje, ki prav tako potrebujejo zavode za strokovno izobrazbo; še nikdar ni bilo iz kakšnega pregleda o razdelitvi javnih podporn razvidno, da bi bila katera koli slovenska strokovna šola deležna podpore iz tiste javne blagajne, v katero koroški Slovenci vseskozi „smemo“ povsem enakopravno s so-deželani druge narodnosti prispevati svoj delež.

Pravična razdelitev javnih podpor torej le ni tako pravična in brez madeža, marveč se vedno raje kaže stara črna lisica: enakopravnost manjšine sega samo do dolžnosti, do pravice pa je pot navadno predolga. To se je pokazalo tudi zadnjo soboto, ko je Ferlitschev oddelček deželne vlade povabil gojence in gojenke kmetijskih ter gospodinskih šol v Celovec, kjer so si pod strokovnim vodstvom ogledali razne javne, zadržne in kulturne ustanove glavnega mesta dežele ter se za zaključek udeležili posebne prireditve (z govorom namestnika deželnega glavarja, gospoda Ferlitscha) v Mestnem gledališču. Tudi tokrat so organizatorji v svoji veliki za-skrbljenosti za dobro strokovno izobrazbo bodočih gospodarjev „nepriistransko“ prezrli gojence slovenske kmetijske šole v Podravljah, menda misleč, da koroškemu Slovincu ni kultura in da mu ni treba pokazati zanimi-

vosti njegove ožje domovine in njenega glavnega mesta. Toda lahko jim povemo, da se tudi mi živo zanimamo za kulturno življenje, da kot zreli ljudje 20. stoletja ljubimo svojo narodno kulturo, hkrati pa spoštujemo kulturo drugih narodov.

Ce bi isto mogli trditi o sebi tudi ljudje, ki odločajo v pravkar navedenih zadevah, potem bi jim moralo prav tako biti tuje vsako preziranje sočloveka in zapostavljanje sodelanega druge narodnosti. Potem se ne bi moglo zgoditi, da bi imela kmetijska zbornica izdatna sredstva na razpolago le za nemške kmetijske šole, medtem ko bi slovenski kmetje imeli samo pravico, da plačujejo prispevke in

davke; potem bi bilo pač izključeno, da bi dajala deželna vlada širokopotezne podpore iz javnih sredstev izključno le nemškim kmetijsko-vzgojnim ustanovam, koroški Slovenci pa bi leta in leta zaman čakali na odgovarjajočo in po vsej pravici jim pripadajočo pomoč za svojo kmetijsko šolo. Vse to bi bilo in bi moralo biti nemogoče, ker je hkrati tudi v nasprotju z zakonitimi določili, kajti v Državni pogodbi (člen 7, § 4) je jasno in nedvoumno povedano, da „so avstrijski državljani slovenske manjšine na Koroškem udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani“.

Vstop Avstrije v Evropski svet

Ministrski svet je na svoji torkovi seji sklenil, da bo Avstrija oficijelno prijavila svojo pripravljenost, postati član Evropskega sveta, kateremu pripada večina zapadnoevropskih dežel. Svojo prošnjo za sprejem v članstvo bo Avstrija predložila tako pravočasno, da bo o tem lahko sklepal ministrski odbor omenjene organizacije že na svoji prihodnji seji meseca aprila. Doslej je imela Avstrija v Evropskem svetu samo svojega opazovalca.

Sklep ministrskega sveta je bil sprejet na predlog zunanjega ministra ing. Figla, medtem ko so socialistični poslanci vložili podoben predlog že prej v parlamentu. Ob sprejemu tega sklepa je bilo poudarjeno, da pristop Avstrije k Evropskemu svetu nikakor ne nasprotuje načelom nevtralnosti, ker pri Evropskem svetu ne gre za nobeno vojaško organizacijo, marveč je v njegovem statutu izrecno določeno, da vojaška vprašanja ne spadajo v njegovo pristojnost.

Svež zrak v Moskvi

Dvajseti kongres KP Sovjetske zveze, o katerega otvoritvi smo poročali že v zadnji številki, je privedel do ugotovitev, ki so povzročile, da mu pripisuje vsa svetovna javnost nenavadno pomembnost. Na podlagi poročila Hruščeva o no-ranje in zunanje-političnih vprašanjih se je razvila živahna diskusija, ki je splošno pozornost dvignila na neverjetno stopnjo, zlasti še, ko je prišla do močnega izraza kritična ocena dosedanjega načina vodstva v partiji. Posamezni diskutanti — med njimi zlasti podpredsednik vlade Mikoian — so ostro obsodili togost v socialističnih dogmah ter kult osebnosti, ki je vladal zadnjih 20 let v Sovjetski zvezi. Čeprav pri

tem niso navajali imen, se je iz njihovih izjav jasno čutilo, da gre glavna kritika na račun Stalina, kateremu so odrekli tudi pravilnost v gospodarski politiki. Posebno ostro je bilo obsojeno dotedanje mnenje, češ, da je pot v socializem samo ena in da jo morajo hoditi vse dežele, ne glede na njihove posebnosti in značilnosti.

V zvezi z odločno zavrnitvijo stalističnega dogmatizma so sedanji voditelji sovjetske KP, ki so se izrekli pro i škodljivemu čaščenju osebnosti, enodušno poudarjali in hvalili vlogo kolektivne misli in kolektivnega vodstva v partiji. Hkrati pa so tudi priznali, da je Jugoslavija pravilno iskala in našla svoj poseben način gradnje socializma ter tako potrdili pravilnost tise njene politike, zaradi katere je svoječasno prišlo do medsebojnega spora.

Značilno za spremembe v sovjetski KP, kjer bi zdaj najraje izbrisali dobo od Lenove smrti do danes, je tudi dejstvo, da so delegati na kongresu stoje poslušali ter ob koncu branja z dolgim ploskanjem pozdravili pismo, ki ga je kongresu poslal maršal Tito.

Tržaško vprašanje — rešena zadeva

Jugoslovansko-italijanska komisija za razmejitve se je na nedavnem zasedanju v Ljubljani sporazumela, da se bodo ter-rerska dela v zvezi z dokončno razmejitvijo na podlagi londonskega sporazuma o ureditvi tržaškega vprašanja začela v začetku marca.

Kakor je znano, italijanska vlada doslej še ni predložila londonskega sporazuma parlamentu v odobri-čev, verjetno v bojazni, da bi parlament odobritev odklonil. V Italiji so dolgo časa smatrali londonski sporazum o Trstu samo kot začasno ureditev. Zato so v Trstu s tem večjo pozornostjo sprejeli vsebino članka, ki ga je pred nedavnim objavil v torinskem listu »La Stampa« bivši svetovalec italijanske vlade v Trstu De Castro in v katerem piše, da je poudarjanje začasnosti rešitve tržaškega vprašanja prevara, ki dandanes nikomur ne koristi, marveč samo škoduje pri reševanju neštetih drugih vprašanj. De Castro se že dalj časa zavzema za to, da bi v Italiji enkrat za vselej sprejeli londonski sporazum kot dokončno rešitev tržaškega vprašanja in meni, da bi ga sedaj potrdil tudi italijanski parlament. Po tem se opira verjetno na mišljenje višjih italijanskih uradnih krogov, ki že zdavnaj jemljejo tržaško vprašanje kot rešeno zadevo, pa tudi na spremembe v samem Trstu, kjer so se že skoraj vse stranke sprijaznile z dejstvom, da je vprašanje ozemlja, ki je bilo priključeno Jugoslaviji, že dokončno rešeno.

Hamarskjöld želi sprejem novih članic OZN

Generalni sekretar Organizacije združenih narodov Hamarskjöld je zadnje čase že ponovno poudaril potrebo po sprejemu novih držav v članstvo OZN, katera da bo mogla v redu izpolnjevati svoje naloge le potem, če bo združevala čim več dežel sveta. Tudi na neki nedavni tiskovni konferenci je izrazil svojo globoko vero, da je univerzalnost članstva edina možna podlaga za Združene narode. Hkrati je dal izraza svojemu zadovoljstvu nad nedavnim sprejemom novih 16 držav (med njimi je bila tudi Avstrija) v članstvo OZN in dejal, da je le obžalovanja vredno, ker ob tej priložnosti ni bilo sprejetih več kandidatov.

Hamarskjöld je s tem v zvezi tudi izjavil, da vlada v okviru OZN gotovo stremi, da bi bila v članstvo sprejeta tudi LR Kitajska.

Volilni zakon omogočil zmago grške vladne stranke

Pri nedeljskih volitvah v novi grški parlament je po številu dobljenih mandatorov sicer zmagala desničarska stranka dosedanjega ministrskega predsednika Karamanlisa, kljub temu pa je opozicijski Demokratski zvezi (koalicija sredne in leve) uspelo dobiti za okoli 200.000 glasov več kot vladna radikalna unija. Od 300 sedežev v novem parlamentu bodo torej zasedli: 158 Radikalna unija, ki je dobila okoli 1.500.000 glasov, 142 pa Demokratska zveza, čeprav znaša število njenih glasov okroglo 1.700.000.

Pri nedeljskih volitvah so imele prvič v zgodovini volilno pravico tudi ženske, ki pa so se morale izkazati s posebno volilno kazo. S tem v zvezi navajajo govorila poročila, da je bila velikemu številu volilnih upravičencev ženskega spola onemogočena oddaja glasov, zaradi česar da je vladni stranki uspelo obdržati večino v parlamentu. Sploh pa je mogel ministrski predsednik Karamanlis zmagati (čeprav ne preveč prepričljivo) le s pomočjo edinsvenega volilnega zakona, ki mu je kljub manjšemu številu glasov zagotovil prvo mesto.

S tem je v Grčiji zmagala tako imenovana proameriška struja, ki se je že pred volitvami preko svojega voditelja Karamanlisa hvalila, da je le s pomočjo Amerike uspelo preprčati Angleže o potrebi po ureditvi vprašanja otoka Cipra. Za Demokratsko zvezo pa je bilo vsaj delno odločilno tudi dejstvo, da je bila to le nekaka volilna koalicija, ki se je po konča-

nih volitvah takoj spet razdrobila na posamezne stranke. Tako v novem parlamentu in novi vladi na demokratski listi izvoljeni politiki tudi ne bodo zastopali programa Demokratske zveze, marveč med seboj bistveno se razlikujoče programe posameznih strank in političnih gibanj.

Ob spominskih proslavah v čast Andreea Hoferja minuli ponedeljek v Innsbrucku je bilo vprašanje Južne Tirolske v ospredju. Tirolski deželni zbor je na posebnem zasedanju pozval vladno na Dunaju, naj podvzame vse potrebno, da bi prišli Južni Tirolci do svojih pravic.

Tirolski deželni svetnik ljudske stranke dr. Gamber je ob tej priložnosti dejal, da je Italija ravnala v nasprotju s svojo lastno zgodovino, ko si je prilastila Južno Tirolsko. Ozemlje Trsta in Trienta — tako je dejal — je bilo stoletja pod avstrijsko upravo. V tej dolgi dobi nihče ni oviral italijanskega prebivalstva ali ga ozemeljsko omejeval. Nemško-italijanska jezikovna meja je ostala vsa stoletja nespremenjena. Južna Tirolska pa še ni niti štiri desetletja pod Italijo, vendar je število Italianov, ki jih je bilo leta 1910 komaj 7000, naraslo v letu 1953 že na 115.000. To je delo načrtnega poitalijan-

čevanja. Ne zahtevamo nič drugega kakor to, da se z Južno Tirolsko ravna po starih avstrijskih načelih čuvanja in ohranjanja narodnosti, da se preneha z zapostavljanjem Nemcev pri uradih in javnih delih ter z dnevnimi žalitvami in da se ravna z Južnimi Tirolci enako kakor z italijanskim državnim narodom.

Socialistični deželni poslanec dr. Kunst je v svojem govoru navajal številke o prevladovanju italijanskega uradništva v javni upravi na južnem Tirolskem. Dejal je, da je od 96 občinskih tajnikov samo 32 Južnih Tirolcev in da je od 4.700 javnih nameščencev v provinci Bozen 4.070 ali 85 % Italianov in samo 628 oz. 15 odstotkov Južnih Tirolcev. Ko je ožigosal nedavne zastraševalne procese v Brixenu in Kalternu je ob koncu poudaril, naj bi Brenner ne bil meja med Severno in Južno Tirolsko, marveč most med Avstrijo in Italijo.

Na zborovanju kmečkega naraščaja

„Südtirol“ tudi na Koroškem

Istega dne je državni poslanec dr. Gschnitzler obdoličil Italijo, da še danes nadaljuje z raznarodovalno politiko fašistov ter poudaril, da mora Avstrija sprito taktike Italije, ki skuša od sleherne točke pogodbe izpolniti čim manj ko mogoče in čim bolj pozno ko mogoče, vztrajati na polnem izpolnjevanju pogodbe po besedilu in duhu. Avstrija mora predvsem zahtevati zopetno uvedbo imena Južni Tirol in nemških krajevnih imen, nemškega uradnega jezika in resnično avtonomijo za Južno Tirolsko. Minister dr. Drimmel pa je ob tej priložnosti zagotovil, da vsa Avstrija enotno in odločno podpira stališče Tirolske glede južnotirolskega vprašanja.

Zunanji minister dr. Figl je na tiskovni konferenci tujim novinarjem pojasnil, da avstrijska vlada vztraja na striktnem izvajanju Pariške pogodbe glede Južne Tirolske. Če z intervencijo pri italijanski (Nadaljevanje na 2. strani)

„Südtirol“ tudi na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

vlasti tega ne bi uspela doseči, b' morala avstrijska vlada razmišljati o nadaljnjih korakih.

To so v glavnem dogodki zadnjih dni, nanašajoči se na nezadovoljivi položaj na Južnem Tirolskem. Tudi z naše strani bi želeli, da b' bila podpora, ki jo dajejo avstrijski uradni krogi in vsa avstrijska izvanost svoji narodnostni manjšini v Italiji, čim bolj uspešna in čim prej učinkovita. Vendar tudi tokrat ne moremo mimo dejstva, da bi b'le avstrijske pritožbe na račun zadržanja Italije znatno teh neise in moralno neprimerno bolj utemeljene, če bi se mogla naša država sklicevati na to, da zna v svojih lastnih mejah res pravično ravnati z narodnostnimi manjšinami, da zna upoštevati njihove življenjske interese in da se o, kar avstrijska javnost upravičeno graja na Južnem Tirolskem, pod domačo streho ne dogaja.

Lahko b' točko za točko primerjali navedbe tirolskih kritikov in dokazali, da se vse o, kar očitajo Italiji, v še večji meri prakticira tudi na Koroškem. Tu vsekakor nemško-slovenska jezikovna meja ni ostala nespremenjena — kljub hvalisanju in poveljevanju »starih avstrijskih načel čuvanja in ohranjanja narodnosti«. Tudi na Koroškem so, podobno kakor na Južnem Tirolskem, zadostovala štiri desetletja, da so načrtno spremenili — vsaj na papirju ljudskih šetij — narodnostno strukturo našega ozemlja. Točno vemo, da tako poraznih in perfidnih primerov ni najti v nobeni južno irolski občini, kakor bi jih lahko našli na Koroškem celo vrsto. Kam so na primer — da se omejimo samo na dve, tri občine — izginili Slovenci v Blačah ob Zilji, kjer jih je bilo ob ljudskem štetju leta 1910 še 530, leta 1951 pa samo še 5;

ali v Goričah, kjer jih je od 539 v letu 1910 ostalo leta 1951 samo še 9; ali pa v Št. Stefanu, kjer je bilo leta 1910 naštetih še 1713 Slovencev, pri zadnjem ljudskem štetju pred petimi leti pa niso našli ni ene. Mar to ni delo načrtnega ponemčevanja?

Tud glede zaposavljanja naših ljudi pri uradih in v javni upravi bi lahko navajali številke, ki bi zdaleka zasenčile južnotirolske nepovoljne odstotke in razkrile dejstvo, da smo koroški Slovenci glede udeležbe pri javni upravi neprimerno bolj odrinjeni kakor Avstrijci na Južnem Tirolskem.

Ne odrekamo OeVP-jevskemu strokovniku za južnotirolska vprašanja prof. Gschnitzlerju pravice, da se ob vsaki možni priložnosti zavzema za narodnostne težnje in osale življenjske interese svojih rojakov v Italiji, čudimo pa se, da tako lahko spremeni svoje nazore, čim je govora o narodnostnih pravicah in življenjskih interesih koroških Slovencev. Ob njegovem poudarku, da mora Avstrija

predvsem zahtevati uvedbo nemških krajevnih imen in nemškega uradnega jezika na Južnem Tirolskem, se nehoti vprašujemo, zakaj na Koroškem vsega tega še vedno nimamo, čeprav se je naša država prav tako kakor Italija z mednarodno pogodbo obvezala, da bo izvajala jezikovna in vsa ostala manjšinska določila državne pogodbe. Tudi nam se vsiljuje vtis, da bi se gotovi vplivni krogi najraje posluževali tak ike, ki jo očita Italiji, da b' čim bolj skrčili in čim bolj v nedogled zavlekli izpolnjevanje pogodbenih dolžnosti.

Zdi se nam, da bi zunanji minister ob svojem obisku v Rimu, kamor bo prispel 11. marca, mnogo lažje vztrajal na zahtevi po s r ktnem izvajanju Pariške pogodbe glede Južne Tirolske, če bi se lahko že skliceval na to, da prihaja kot predstavnik demokratične države, ki jemlje svoje pogodbene obveznosti in demokratične dolžnosti resno in jih izpolnjuje po besedilu in duhu pogodbe. Žal pa tega argumenta še ne bo mogel uporabljati.

Tržaški Slovenci dobijo svoj Kulturni dom

V skladu s sklepi londonskega sporazuma je italijanska vlada nakazala tržaški delniški družbi »Dom« 175 milijonov lir kot prvi obrok za zgraditev slovenskega Kulturnega doma v Trstu. S tem je italijanska vlada pričela izvajati z londonsko spomenico o soglasju med Italijo in Jugoslavijo sprejeto obveznost, da bo dala tržaškim Slovincem denarna sredstva za zgraditev Kulturnega doma.

Kot bodoči lastnik je delniška družba »Dom« že pripravila vse potrebno za začetek gradnje novega Kulturnega doma, v ta namen je predložila pristojnim oblastem ustrezne načrte in bo pričela z gradnjo že prihodnji mesec.

Predsednik odbora za gradnjo Kulturnega doma, slovenski občinski svetovalec dr. Dekleva, je v razgovoru z urednikom Primorskega dnevnika povedal, da je odbor nabral pri tržaških Slovencih okrog 7 in pol milijona lir in da so ameriški Slovenci prispevali po zadnjih poročilih

okrog 5000 dolarjev. Novi Kulturni dom bo v smislu londonskega sporazuma na razpolago vsem slovenskim kulturnim organizacijam v Trstu. Načrti predvidevajo, da bo imel skupno 520 sedežev, po potrebi pa se bo lahko njihovo število zvišalo na 620. Oder bo zelo prostoren, tako da bo lahko služil tudi za operne predstave. V domu bo imela svoje prostore tudi Narodna in študijska knjižnica, v njem pa bo dovolj prostora tudi za družabne prireditve.

Tržaški Slovenci, ki doslej niso imeli na razpolago lastne primerne večje dvorane za svoje kulturne prireditve, do obstoječih dvoran v Trstu pa niso imeli dostopa, so z velikim zadovoljstvom sprejeli vest, da je italijanska vlada nakazala prvo vsoto denarja za gradnjo Kulturnega doma, ki bo nedvomno mnogo pripomogel, da bo postalo kulturno in prosvetno življenje Slovencev v Trstu še bolj živahno in razgibano.

Podpis avstrijsko-ameriškega sporazuma

V eni izmed zadnjih številčk našega lista smo že poročali, da je bil med Avstrijo in Združenimi državami Amerike sklenjen sporazum, na podlagi katerega bo Avstrija dobila iz Amerike kmetijske pridelke v skupni vrednosti 580 milijonov

šlingov. Sporazum sta, kakor je razvidno iz zgornje slike (AND), podpisala za Avstrijo zvezni kancler ing. Raab in za Ameriko ameriški poslanik v Avstriji James K. Penfield.

Ameriški sindikati obsojajo rasno diskriminacijo

Amerika, ki bi jo nekateri hoteli prikazati kot obljubljeno deželo in deželo neomejenih možnosti, se sme ponášati tudi s prav posebno značilnostjo, ki je mogoča le v toliko opevani »dolarski demokraciji« in je sramota za ves kulturni svet. Mišljena je rasna diskriminacija, ki dosega spet nov višek in nad katero se zgraža vse demokratično in svobodoljubno človeštvo. Tudi konfederacija ameriških sindikatov AFLCIO, največja delavska organizacija v Ameriki, opozarja na nevarnost takih pojavov, ki se odražajo v tako imenovanih »odborih belih državljanov«, kateri pa niso nič drugega kot nova oblika zloglasnega Ku Klux Klana, najbolj nečloveške in fašizmu podobne

organizacije za boj proti črncem in proti naprednim idejam.

Posebna komisija konfederacije sindikatov je pripravila o tem gibanju poročilo, iz katerega je razvidno, da so bili »odbori belih državljanov« ustanovljeni v številnih ameriških krajih, da še jejo nad 200.000 članov in da jih v njihovem kulturnega človeka nevrednem početju podpirajo celo nekateri guvernerji, člani Kongresa, bančniki in industrialci. Načrt akcije novega Ku Klux Klana pomeni spričo svoje podobnosti nacizmu in drugim totalitarnim gibanjem nevarnost za sedanjo ameriško ustavno demokracijo, je med drugim rečeno v omenjenem poročilu.

PO ŠIRNEM SVETU

Born. — Proti glasovom socialnih demokratov je komisija za obrambo pri zahodnonemškem Bundestagu odobrila sredstva za gradnjo 153 ladij nove nemške voine mornarice. Že v kratkem bodo začeli graditi 8 rušilcev, 30 hitrih bojnih čolnov ter 54 minolovcev in drugih ladij. Novo nemško letalstvo pa bo po poročlu zahodnonemške vlade razpolagalo s 3.200 letali, od teh bo 1.200 borbenih in 2.000 »pomoznih«, proizvodnja bombnikov pa zaenkrat ni predvidena.

Beograd. — Prvi trgovinski sporazum, ki sta ga sklenili Jugoslavija in Kitajska in ki predvideva za letošnje leto blagovno izmenjavo v vrednosti 7 milijonov dolarjev v vsaki smeri, očišče v Beogradu kot začetek gospodarskega sodelovanja med obema državama in kot podlago za bodočo razširitev jugoslovansko-kitajskih odnosov. V okviru sporazuma o znanstveno-tehničnem sodelovanju z veljavnostjo 5 let pa bosta obe državi izmenjavali izkušnje z raznih področij znanosti in tehnike.

Pariz. — O obrambnih problemih včlanjenih držav in o nainovejših uspehih na področju atomske obranovitve se razgovarjajo civilni in vojaški predstavniki 15 v Severnoatlantskem paktu včlanjenih držav na konferenci v Parizu, ki se je pričela v nedeljo in bo trajala do 27. februarja.

Rim. — Predsednik italijanske republike Gronchi bo 27. februarja prispel na uradni obisk v ZDA. V Ameriki se bo zadržal dva tedna. Za 4 dni se bo najprej ustavil v Washingtonu, nato pa bo obiskal še Norfolk, Ottawa, Detroit, San Francisco in New York.

Ženeva. — Sovjetska vlada je obvestila Evropski center za atomske raziskave, da bo skupina sovjetskih znanstvenikov in tehnikov sodelovala na konferenci, ki bo na pobudo te organizacije letos junija v Ženevi in ra katero so povabljene tudi države, ki niso članice te organizacije.

Pariz. — Konec minulega tedna je umrl znani francoski komunistični advokat Marcel Willard, ki je svojčas branil Dimitrova, ko so nacisti uvrzili proti njemu proces zaradi požara Reichstaga leta 1933. Willard je bil tudi član delegacije francoskih pravnikov na nürnberškem procesu proti nacističnim vojnim zločincem.

Moskva. — Sovjetska vlada je že v drugi protestiral proti spuščanju ameriških balonov nad sovjetsko ozemlje. V noti je sovjetska vlada zavrnila pojasnilo ameriške vlade, da gre le za vremenske balone, ter poudarila, da so v balonih našli avtomatske fotoaparate, radio-oddajne in sprejemne aparate ter druge naprave in da polet takih balonov ni v skladu z načeli mednarodnega prava, da predstavlja kršitev sovjetskega ozemlja in razen tega ogroža zračni promet.

Santiago. — Po treh mesecih neprekinjene stavke, v kateri je 22.000 delavcev vzdržalo, čeprav je čilska vlada z razglasitvijo izjemnega stanja in drugimi terorističnimi ukrepi podprla severnoameriške lastnike bakrenih rudnikov v tej državi, so stavkajoči s podporo vsega ostalega delavstva in sindikatov dosegli povišanje mezd do 46 in pol odstotka.

New York. — Skrbniški svet OZN je na svojem zasedanju podrobno razpravljalo o položaju na afriškem ozemlju Ruanda Urundi, ki je pod belgijsko upravo in je po obsegu še enkrat večje od Belgije. Na zastavljena vprašanja je belgijski predstavnik Leroy priznal, da na tem ozemlju v letih 1953 in 1954 niso sezidali nobene osnovne šole, pač pa so zgradili 23 jetnišnic. Tudi telesne kazni nad številnimi zaporniki še niso odpravili.

Pariz. — Sedanji vladi pod vodstvom socialista Guy Molleta so pred nekaj dnevi pristopili tudi tako imenovani socialni republikanci, ki so bili svoječasno vključeni v gaullistično stranko. V vladi so dobili en ministrski sedež ter eno državnega tajnika.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Ameriška mast za Avstrijo

Kmetijsko ministrstvo ZDA je odobrilo dva in pol milijona dolarjev za nakup masti, ki jo bo dobila Avstrija. Za to vsoto bo mogoče nabaviti okrog sedem milijonov kilogramov ameriške masti.

Prezident Eisenhower je te dni izjavil, da so ZDA pripravljene dati živilske viške na razpolago prebivalstvu Zahodne Evrope, ki preživlja letos eno izmed najostrejših zim tega stoletja.

V Šoštanju bo kmalu obratovala termoelektrarna

Gradnja velike termoelektrarne v Šoštanju kljub ostri zimi napreduje in računajo, da bo prvi agregat z jakostjo 30 MW začel obratovati letos ob koncu marca ali pa v začetku aprila. Dva ali tri mesece zatem pa bo začel obratovati tudi drugi agregat enake jakosti, s čimer bo zaključena prva faza gradnje. Drugo fazo gradnje pa bodo po sedanjih načrtih končali v treh letih.

Jugoslovanska avtomobilska proizvodnja

V treh jugoslovanskih avtomobilskih tovarnah, v Mariboru, Priboju in Kragujevcu so lani izdelali 1.700 tovornih avtomobilov in več sto osebnih in drugih lažjih vozov. V tovarnah v Kopru in Zagrebu bodo letos začeli v večjih množinah izdelovati tudi motorna kolesa.

Proizvodnja avtomobilov v Italiji

Nacionalno združenje avtomobilske industrije Italije je obvestilo, da so leta 1955 v Italiji proizvedli 268.000 avtomobilov, kar predstavlja 25 odstotkov več kakor leta 1954 in 250 odstotkov več kakor leta 1937, ko je bila dosežena najvišja predvojna proizvodnja. Proizvodnja osebnih avtomobilov je znašala 85 odstotkov od skupne proizvodnje. Skoraj 75.000 vozil so prodali v glavnem v Nemčijo, Avstrijo, Švico, Belgijo, Švedsko in Holandsko.

F. S. Finžgar o svojih doživljajih med vojno

Pred nedavnim je praznoval priljubljeni slovenski pisatelj Fran Saleški Finžgar svojo 85-letnico. Tudi objavljamo odlomek iz njegove avtobiografije „Leta mojega popotovanja“, katere zadnji del je bil natisnjen v glasilu Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov LRS „Nova pot“ (štev. 7-8-9/1955).

Dne 17. oktobra 1942 sem bil vablen v povelje klasične gimnazije, kjer so uradovale »črne srajce« (italijanska fašistična organizacija — on. ured.). Kakor sem bil ob prvem poklicu, ko nisem riti slutil, da gre za talstvo, popolnoma hladen mi je ta drugi klic šel na živce. Sprejel me je colonello — polkovnik, velik, slok močak. Porinil mi je volmaza, ki sem ga odklonil, češ da se bova brez njea pogovorila. Najprej se mi je predstavil: »Moj stric je kardinal.« Jaz sem mu odgovoril: »Moj stric pa so kmetie in delavci.« V mojem odgovoru je čutil nekoliko ostri. Zato je izgovoril roko proti meni in skoro zakričal: »Vi ste komunisti!« Odločno sem mu odgovoril: »Ni res. To je laž! Resnica pa je, da sem zvest Slovenec, vedno socialno čuteč in delaven, kot pisatelj član Akademije znanosti in umetnosti, častni občan mesta Ljubljane in duhovnik. Tukaj je moj znak! (Pokazal sem na duhovniški kolar.) Če ga ne nosim iz preverjanja, sem hinavec in lažnik. Takih ljudi pa Akademija in mesto ne sprejemata za svoje častne člane.« Oba sva stala in si uporno gledala v oči. Nekaj hipov sva molčala. Nato je moč rek: »Verjamem! Sedite!« Sedla sva. Močak mi je potem potožil, kake težave ima rimska vojska z nami (?), da mora biti zaradi upora rogovzdanih ljudi trda in neizprosna. Razodel mi je tudi, da ima nalogo, naj me takoj aretira in zavre kot komunista za nadzorje ravnanje. (Za v gramozno jamo!) Na mojo izjavo mi verjame in te naloge ne bo izvršil. Meni je odleglo: »Kdo vam je povedal, da sem komunist?« Moč je priplaval očmi in odkritosrečno izjavil: »Visoko spoštovan duhovnik in potem tudi ena ljudsko šolska učiteljica.« Po tem odkritju sem se poslovil. Nikoli nisem povzvedoval, kdo bi utegnil biti ovaduh. Preveč se mi je gabilo.

Ko sem odhajal po stopnicah iz gimnazije, je tik pred mano prišlo mimo nekaj bogoslovcev. Vračali so se s sprehoda. Ozrli so se vame, pozdravil me ni nihče, čeprav sem bil duhovniško oblečen. Ko so krenili na levo ob gimnaziji, sem se ozrl za njimi. Strkali so glave, se ozirali po meni in smeiali. Prepričan sem bil in sem še danes, da jim ta moj poziv k »črnim srajcam« ni bil tuj...

Obnova Beethovnovе koncertne dvorane

Med zadnjo vojno je bila popolnoma uničena tudi znana Beethovnova koncertna dvorana v Bonnu (Zapadna Nemčija). Zdaj so sklenili, da bodo zgradbo obnovili in jo spremenili v eno najbolj modernih v Evropi. Stroški za obnovo znašajo po prvih računih 9 milijonov nemških mark. Ker pa te vsote v Nemčiji sami nimajo na razpolago, so ustanovili

poseben odbor znamenitih osebnosti iz raznih dežel sveta, ki bo s pomočjo različnih prireditelj in zbirke poskrbel za potreba sredstva. Med člani tega odbora, ki zaenkrat šteje 30 odbornikov, je tudi dunajski župan Jonas, nadalje svetovno znani znanstvenik Albert Schweitzer, predseduje pa mu zapadnonemški prezident profesor Heuss.

Ob žuboreči reki

Da, reka žubori! Zliva ter vije se skozi zelene loge in vasi. Ponekod jo obdaja grmičevje... Nič kaj posebnega, — reka je, — kot vsaka.

Toda ljudje se je izogibajo.

Mar se res boje povodnega moča in vodnih vil? Mar jih straši žuborenje, ki se sliši kot stokanje, ali neizmerna globina in razgrajanje, bobnenje valov? —

Ali jih spominja na...

*

Veš, kdaj sem se vračal v domovino — v srcu poln sonca, v duši poln veselja? Veš, takrat pri reki? —

Na robu poleg grmičevja je sedelo dekle. Saj ne vem, kaj me je gnalo v njeno bližino. Ustavil sem korak, napravil zopet enega, dva, — spet postal — in oprezoval, če me ona sliši. Nič! —

Ze sem stal tik za njo. Preko ramen so

ji padali razpušeni lasje, bela obleka je bila na hrbtu odpeta. Vsi njeni gibi so bili očarljivi, skoraj bi rekel — nebeški.

Nežen angel je!

Pr'pognil sem se malo naprej — in zagledal v vodni gladini obraz — spačen — in zamišljene, v nepoznano daljavo strmeče oči. Prestrašil sem se. Ne, to ni angel, to je...

In ravno v tem hipu sem nehote dal glasno izraza notranjemu razburjenju. Toda ona se ni obrnila, da bi spoznala »hudodelca«, ki ji moti tišino —, ona je le začela nerazumljivo besedičiti: »Pridi! O, Stane, pridi... smrt —, mrtev, mrtev?«

Bližkovito se je postavila pokonci. Iz naročja ji je zdrsel v vodo rdeč cvet. Gledal sem, kako se je borila z vodo in tako trenutno pozabil na njo, ki je stala tik pred mano.

Kako je bilo, da me je opazila, tega ne vem. Vem le to, da sem zagledal na »svojem srcu« bled, objokan obraz in skaljene, močne oči.

FRAN ELLER

Zadnji teden je umrl v Ljubljani dr. Fran Eller, domačin iz Zilice; v smislu njegove oporoke so ga položili v grob brez vsakega spremstva, brez vencev in drugih izrazov časti in spoštovanja.

Fran Eller se je rodil 10. avgusta 1873 kot sin slovenske učiteljske družine pri Mariji na Zilici. Po maturi leta 1891 ra beljaški gimnaziji se je vpisal na graško univerzo z namenom, da bi študiral zemljepis, zgodovino in slavistiko, kar pa je kmalu opustil in prešel na duranško iuridčno fakulteto, kjer je promoviral leta 1899. Služboval je v raznih krajih na Slovenskem, leta 1909 so ga poklicali kot priznanega finančnega strokovnjaka celo v dunajsko finančno ministrstvo, leta 1920 pa je postal redni profesor za finančne vede na ljubljanski univerzi, kjer je dočkal tudi upokojitve.

Že v dijaških letih se je Eller začel baviti tudi s pesnikovanjem, kateremu je ostal zvest prav do zadnjih dni svojega dolgega življenja. Začetki so bili v nem-

ščini, ker kot gimnazijec slovenskega jezika sploh še ni obvladal, kajti njegovi starši so kljub temu, da so bili zavedni Slovenci, govorili z njim le v nemškem jeziku z namerom, da bi v nemški gimnaziji lažje uspeval. Njegovi prvi slovenski poskusi so bili objavljeni v ljubljanskem Zvonu (leta 1895), pozneje pa je priobčil svoje pesmi tudi v raznih drugih slovenskih revijah. Po zadnji vojni so bile številne donatistične tudi v naši koroški reviji »Svoboda« in v raznih koledarjih slovenske Koroške, medtem ko je leta 1947 izšla pri Slovenski Matici v Ljubljani zbirka njegovih pesnitev pod naslovom »Koroške pesmi«. To je edna Ellerieva pesniška zbirka, ki je izšla na pobudo Otorja Župančiča in vsebuje 60 pesmi z nacionalno domovinsko motiviko, kjer opeva svojo »ljubljeni, nesrečno domovino« Koroško.

Poleg pesnikovanja se je Eller posvetil tudi proučevanju predvsem modernega literarnega ustvarjanja tako doma kot tu-

Uspešna dejavnost dveh slovenskih založb

O dejavnosti različnih slovenskih založb smo že nekdaj poročali. Nismo pa še govorili o dejavnosti in načrtih dveh slovenskih založb, namreč založbe »Obzorja« v Mariboru in »Lipa« v Kopru.

Mariborska založba »Obzorja« je zelo razširila svojo dejavnost in izdala vrsto lepih knjig. Od številnih del, ki jih imajo v načrtu, je treba omeniti »Pregled svetovne književnosti«, ki ga je pripravil Bogomir Fatur, nato »Zgodovina slovenske likovne umetnosti« dr. Frana Šijanica in »Vsebinsko književnih del« Stanka Jančiča. V tem poslednjem delu gre le za dela slovenske književnosti, pretežno o prozi in drami. Zaradi obilice materiala bo delo izšlo v dveh zvezkih. V drugi iz-

daji bo izšla tudi »Slovenska književnost« istega avtorja, ker je prva izdaja, ki je izšla pred dvema letoma, pošla v rekordnem času, kljub temu, da so jo tiskali v 10.000 izvodih. Zanimivo delo je pripravil Vladimir Kralj, namreč »Osnove teoretske dramaturgije s primeri iz gledališke kritike«. Od prevodov naj omenimo »Pokošeno polje« Branimira Čošiča.

Lep uspeh je dosegla tudi založba »Lipa« v Kopru. Nedavno je objavila reprezentativno zbirko 135 sonetov pod naslovom »Večne zanke« Rada Bordona. V kratkem bo izšel novi roman iz tržaškega življenja »Mesto ob zalivu« Borisa Pahorja. V založbi »Lipa« so izšle tudi »Čudovite zgodbe vaječca Hlapiča« Ivane Brlič-Mažuraničeve v prevodu Alojza Bolharja.

„Na kmetih“ v italijanskem in srbskem prevodu

Lani s prvo Prešernovo nagrado odlikovani roman slovenskega realističnega pisatelja Ivara Potrča »Na kmetih«, ki smo ga objavljali tudi v našem listu, je pred kratkim izšel v italijanskem in srbskem jeziku.

Italijanski prevod izpod peresa Miie Kalan je izšel na Reki pri založbi EDIT,

ki izdaja za italijansko prebivalstvo Istre dela domačih italijanskih pisateljev ter italijanske prevode izbranih literarnih del drugih narodov, s prevodi leposlovnih del jugoslovanskih pisateljev pa hkrati omogoča, da tudi Italijani preko meje lahko spoznavajo literarno dejavnost jugoslovanskih pisateljev. Pred izidom Potrčevega romana »Na kmetih« v italijanski je pri tej založbi izšel tudi italijanski prevod Cankarjeve povesti »Martin Kačur«.

Skoro istočasno kakor italijanski je izšel v Beogradu srbski prevod Potrčevega romana. Prevod je oskrbel dr. Milan Rakovevič, ki je s svojimi prevodi posredoval Srbom že mnogo slovenske literature in je samo v zadnjih dveh letih izdal v srbskem prevodu Prešernove poezije, Bevkov roman »Kaplan Martin Čedermač« in Kreftovo dramo »Velika punčarija«.

Fran Eller:

Narodni pevec

Vam, pevcem narodnim, n'sem enak... in nemi moje Koroške ne žubore kakor vir lahek iz vedre duše o'roške.

Vi poiete mirno čudežen sen, zle dni se si z molkom ukrili: o jarmu ni tožbe n' vzdihljaj noben ne priča o tuji presili.

Glasovi vaši so jasni do dna. Kje morel bi mrak jih zalesti? Le zemljo slavič, da liuba je vsa, le mater, kako ste ji zvesti.

A meni na srcu leži trdo nesreča rodu, ta mora; ne vidi plar in več ne jezer oko, krvavega si o razdora.

Kaj nam še prinese viharji čas? O, da bi že sonce sijalo, da ne bi ostalo, kar gledal sem jaz, le vaše bi naj obveljalo!

di v svetu ter je spisal vrsto literarnih razprav. Tako je plod tega njegovega zanimanja, tudi razprava »Moderno kritično stališče«, ki jo je leta 1898 objavil Ljubljanski Zvon. V tej svoji razpravi se je Eller dotaknil takrat zelo aktualnega predmeta, to je modernih literarnih nazorov v slovenski literarni javnosti. Smele je zastopal svobodo umetnosti, zato pa si je nakopal strupeno sovraštvo okostenelega in starinskega, katoliškega tabora, kateremu je odgovoril v novi obliki razpravi, ki pa se je zgubila, ne da bi bila kjer koli objavljena.

Ker Eller s svojimi pesnitvami nikdar ni silil v ospredje, zato je ostal tudi vedno več ali manj neznan. Ob izidu njegovih »Koroških pesmi« so izšle v slovenskih revijah in listih posamezne kritike, ki niso bile preveč vzpodbudne, zato se je pesnik raje omejil na to, da je svoje stvaritve objavljaval v revijah. Mnogo pa je bil temu kriv tudi njegov mehki značaj, saj je prav do svoje smrti bil in ostal »nenavadno pohleven človek in najblažja duša na svetu«, kakor je o njem zapisal Ivan Cankar, njegov prijatelj iz časov, ko je bil val Eller na Dunaju.

Kakor je bilo Ellerjevo življenje skromno in tiho, tako se je tudi popolnoma mirno poslovil od življenja, od sveta. Vse svoje ime je zapustil Slovenski Matici in tako še poslednjič izpričal svojo predanost slovenski literaturi, slovenski besedi. Prav tej je posvečal vse svoje delo, vso svojo ljubezen, ki jo je skozi desetletja izražal v svojih pesnitvah, v katerih je postavil svojstven spomenik predvsem ožji domovini — Koroški. Ni važno, če je za časa življenja našel za svoje literarno ustvarjanje tudi zaslužen plačilo in priznanje, zato pa je tem bolj gotovo, da v bodoče ne bo mogoč noben oris celokupne slovenske literarne usvarjalnosti, ne da bi v primerni obliki odkazali pravo mesto tudi Franu Ellerrju, pesniku Zilice in Koroške sploh.

Hipoma sem stegnil roko in surovo odrinil dekle — blazno.

»Stane, — Stane, — Stane!«

*

Sorče je zahajalo. Na izsušeno, izhlapelo zemljo je pošiljalo zadnje žarke. Na nebu se je izlivala večerna zarja polgoma v noč, ki objame vsa grozeča človeško rahločuteče srce, ter zamreži svet z vso velikostjo neprodne teme.

Nikdar nisem bil strahopetec, toda danes sem razumel moč in skrivnost noči.

Reka je žuborela, a zame je stokala venomer le »Stane, — Stane, — Stane...« Izza grmičevja se je dvignila neka bela postava. — Ona je!

Kakor da bi slutil grozeč, žalosten konec, sem teklen proti reki, proti nji. Premikala se je ob reki, bledla, ih'ela, — včasih pa tako pretresljivo zatulila, da se mi je zdelo, kot da so se pod mano zamajala tla.

Ravno ko sem ji hotel zastaviti pot, ji je spodrselo preko rečnega roba — in padla je v vodo.

Še enkrat — zadnjič — je zastokala »Stane, — Stane, — Stane...«, pri tem pa poma-

hala z belo ročico v slovo. Kako se je pogrezala, tega nisem videl, ker me je obdajala le tema, noč.

Tresel sem se, potil, — in smrtna groza se je naselila v mojo dušo.

Ona, — je vodna vila? — Zbežal sem!

*

Doma sem si navezal culo — in odšel nazaj v tui svet. Čez par dni me je dohitelo tovariševo pismo: »Ivo, tako sem žalosten in potrt. Pred par dnevi je bil pogreb Tomčeve Zorinke, ki je utonila v »žuboreči reki«. Verjetno se še moreš spominjati, kako prisrčen otrok je bila. A če bi jo bil poznal sedaj, bi rekel, da je bila celo lepša od angela. Pred letom je zblaznela. Kdo ve zakaj? — A kljub temu sem jo — ljubil...«

Zakril sem si obraz. Po licih so mi polzele solze in kapale na pismo. Čutil sem, da nikdar več ne bom srečen, da nikjer ne bom našel srčnega miru, — kajti zame bo reka tudi v tujni žuborela le: »Stane, — Stane, — Stane...!«

M. M.

Gospodinjski tečaj in razstava kuharskih izdelkov v Železni Kapli

Minulo nedeljo so v Železni Kapli zaključili gospodinjsko-kuharski tečaj, ki ga je priredila Slovenska prosvetna zveza. Za lažje in prijetnejše življenje na kmetijah je nujno, da se dekleta kot bodoče mlade gospodinje pod strokovnim vodstvom seznanijo s pridobi vami napredka, ki si prav tako kakor v vseh drugih panogah tudi na področju kuharske umetnosti osvojajo vedno večji razmah. Kuhanje je rokodelstvo in umetnost ter je neprecenljive vrednosti, če zna kmečka gospodinja predvsem iz domačih sredstev pripraviti okusna, izbrana in pravilno sestavljena jedila za delavnik in praznik. Za to je potrebno tudi živiloznanstvo in nauk o smotni prehrani.

V mnogih kmečkih gospodinjstvih je bil zadnja desetletja narejen že zelo viden korak naprej k boljši in okusnejši prehrani. Nekdaj so na kmetih le zelo malo poznali na primer konzerviranje sadja in zelenjave ali mesnih izdelkov. Danes postaja ta način nekaj običajnega. Kako prijetno je, ko more gospodinja-kuharka postreči družini tudi iz takih zalog, ki niso samo dobrote za želodec, temveč koristne tudi zdravju.

Vsega tega se je treba učiti in kmečka dekleta in gospodinjice si tudi z razume-

Francke Moharjeve, ki si je s prikupnim nastopom tudi drugače osvojila naklonjenost in udanost vseh tečajnic. Vse tečajnice so kljub ostremu mrazu vsak dan z veseljem prihajale in so s svojo vzorno disciplino veliko doprinesle k lepemu uspehu.

Že v poskusnem obedu, ki se ga je med tečajem udeležilo trideset ljudi, so se vsi pohvalno izražali o kvaliteti jedil, katere so jim tečajnice pripravile in tudi pravilno servirale.

Popolni uspeh pa je minulo nedeljo pokazala zaključna razstava kuharskih izdelkov, za katero je vladalo izredno zanimanje. Množina moštrsko izdelanih vzorcev jedil iz moke in mesa ter še razni likerji so vzbujali občudovanje in ljudje niso štedili z izrazi pohvale in priznanja. Vse razstavljene predmete so v korist tečaja tudi pokupili in do srede popoldneva je bilo že vse razprodano. Kar ni nobeno

čudo, so se fantje še posebej zanimali za brhke tečajnice ter so se zaradi tega prav dolgo zadrževali. Mladi zbor slovenskega prosvetnega društva pa je pod vodstvom podjetnega pevovodje Vladimirja Prušnika poskrbel za dobro zapete pevске vloške. Vladimir je potegnil tudi harmoniko, iz katere zna izvabiti odlično zaigrane godalne komade. Lahko trdimo, da je na dan zaključka vladalo vseobče veselo razpoloženje.

Omeniti moramo še, da je voditeljico in tečajnice pozdravil tudi strokovni učitelj kmetijske šole v Goldbrunnhofu in se prav tako zelo pohvalno izrazil o vsem, kar je videl.

Dekleta-tečajnice so se obogatile z znanjem, voditeljica je bila upravičeno zadovoljna z uspehom in še prav posebno vesela, ker so ji dekleta dale vede, da so ji iskreno hvaležne za njeno koristno delo in prizadevnost.

Lipejevemu očetu v Cirkovčah — v spomin

Meseca septembra 1954. leta smo v našem listu zapisali nekaj vrstic o proslavi osemdesetletnice Lippejevega očeta Mihaela Hanina v Cirkovčah pri Pliberku. Visoki življenjski jubilej so pristrčno proslavili v družinskem krogu, ki se mu je pridružilo še mnogo prijateljev Lippejeve družine. Oče je bil seve srčno vesel lepe pozornosti, ki so mu jo izkazali, ko so mu želeli še mnogo let čilosti in dobrega zdravja.

In zares, do zadnjega dneva v življenju je bil delaven in skrben, dokler mu ni dne 14. t. m. smrtno nenadoma pretrgala nit življenja. Še zadnji dopoldne je pomagal pri gospodarstvu in tako rekoč preminul sredi dela pri izpolnjevanju opravil, ki jim je bil zvest vse življenje.

Pokojni Lippejev oče je bil kmet s srcem in telesom. Čeravno je pred leti izročil svojo kmetijo sinu Francu, ni sedel za zapeček, temveč pomagal povsod in kjer je bilo potrebno. Sam je v prejšnjih letih pri svoji prizadevnosti za družino in kmetijo skusil vse težkoče kmetijskega gospodarstva in krepko ter neupogljivo zmagoval vse gospodarske stiske, ki tudi njemu niso prizanesle.

Ko človek in kmet je bil pokojni Miha Hanin mož-značaj, kakršni so žal bolj redki. Od mladih dni do visoke starosti je bil zgled neomajne narodne zavesti ter se je v dejanju in besedi krepko in povsod prizadeval za osnovne gospodarske, socialne in narodne pravice koroških Slovencev. Svoje prepričanje in lepo višno

izobrazbo si je osvojil z marljivim branjem slovenskega tiska. S pokojnim očetom si lahko razpravljalo o najrazličnejših perečih vprašanjih, ki so zadevali socialni in narodni obstoj slovenskega življa. O vsem je vedno razvijal premišljeno, zdravno in pametno mnenje.

Vrline, ki so pokojnega očeta odlikovale vse življenje, je kot prvi najboljši učitelj in vzgojitelj prenesel tudi na svoje otroke, ki se marljivo in uspešno udeležujejo v slovenski narodni prosveti in korakajo po poti, ki jim jo je nakazal oče. Gostoljubna Lippejeva hiša je med drugim vedno rada dala na razpolago svoje prostore za delovanje naših organizacij.

Pokojni Lippejev oče je bil poleg vsega tega zelo dober in uslužen sosed vsem. Nikomur ni odrekal pomoči, ker je z veseljem pomagal, kolikor je bilo v njegovih močeh. Tudi ta lepi običaj je Lippejevi hiši lasten in znana je njena izredna gostoljubnost in pripravljenost pomagati bližnjemu.

Lippejev oče je naloge svojega življenja izpolnjeval do zadnjega trenutka. V četrtek pred štirinajstimi dnevi pa smo dobrega očeta spremili ob številni udeležbi soseske k trajnemu počitku na pokopališče v Nonči vasi. Priljubljenega in spoštovanega očeta je zagrnila črna zemlja, spomin na njega pa ne bo pozabljen. Žalostnim svojcem izrekamo naše najgloblje sožalje!

Dve žalostni vesti iz okolice Železne Kaple

Nedelja je bila dne 12. t. m. Na njivo miru v Železno Kaplo pa sta se pomikala dva žalna sprevoda, ko so isti dan številni žalni gostje spremili k zadnjemu počitku kar dve materi in gospodinjji. Ob hudi izgubi dveh mater, ki ju je poznala in spoštovala vsa okolica, sta bridko žalovali dve družini. Številni sosedje in znanci pa so z žalujočimi svojci preminulih mater z odkritim sožaljem delili njihovo bol.

V Lobniku je neizprosna smrt iztrgala iz srede Vivodove družine mater Jero Oraže, ki je po dveh mesecih težke bolezni podlegla za rakom. Znana je zaved-

nost in značajnost Vivodove družine in je zgled uspeha dobre vzgoje, ki jo posreduje prisna slovenska mati. Pokojna Vivodova mati je morala zaradi neomajne značajnosti prehoditi v življenju pot trpljenja in žrtve. Enega sina je zgubila, najmlajši pa se je ponesrečil z ročno gradnjo in si poškodoval oko. Dve sestrini nacistični nasilniki zavlekli v koncentracijski taborišči Auschwitz in Ravensbrück, kjer so ju pokončili. Hčerka Malči je bila v partizanih in vsem koroškim Slovincem znana pod imenom Tatjana. Znano je tudi, da so Tatjano po vojni ustrelili v Železni Kapli vojaki britanske zasedbene sile. Pokojna mati je vse te udarce junaško in odorno prenašala v zavesti, da je doprinesla dragocene žrtve.

Druga mati, ki je skoraj sočasno zatisnila svoje oči, je bila Elza Pavl, gospodinja Blažove kmetije visoko v Podpeci, kamor se je omožila od Avpriha iz Lepe. Vzorna slovenska mati je rodila osem otrok, med temi pet sinov in tri hčerke. Tudi ta zgledna mati je morala v svojem 84-letnem življenju poleg skrbi za družino in gospodarstvo prenesti prebiti. Njeni zavedni sinovi so se pridružili partizanom in štirje so žrtvovali svojo kri in življenje za lepše življenje v svetu. Pred desetimi leti ji je umrl mož, zdaj pa gospodari njen najmlajši sin.

Po preseljenih borbah in bridkosti v življenju naj si pokojni materi spočijeta v domači zemlji, žalostnim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Vodstvo in tečajnice živilskega tečaja v Št. Vidu vabijo vse od blizu in daleč na

zaključno prireditve

ki bo v nedeljo, 26. februarja pri Voglu v Št. Primožu.

Gojenke bodo uprizorile igro »Pri kapelec«.

Sodeloval bo tudi moški pevski zbor SPD iz Št. Vida.

Dva prijetna dogodka v Žužalčah

Dne 12. t. m. sta se poročila Marica Wieserjeva in učitelj Pep Galob, oba iz Žužalč. Ženitovani-ko slavje je bilo v hotelu Galob v Maloščah. Na dan, ko sta sklenila zvezo za življenje, sta ta svoj življenjski korak praznovala v prijetnem in domačem vzdušju sredi sorodnikov in drugih gostov.

Oba, nevesta in ženin, izhajata iz zavednih slovenskih družin, v katerih sta rastla v zveste člane širše narodne družine na Koroškem. Pepi Galob je bil marljiv prosvetalec v slovenskem prosvetnem društvu v Maloščah. Zelo vneto je sodeloval v naši prosveti kot režiser odrskih prireditev, ko je z uspehom učil in bodril igralsko skupino.

Mladima novoporočencema želimo na njuni skupni življenjski poti oblo srece in zadovoljstva na mnoga leta in iskreno čestitamo! Čestitkam se posebno pridružuje slovensko prosvetno društvo v Maloščah.

Israga dne sta se poročila tudi Pavla Kyedričeva iz Malošč in Jurij Robič, kmet v Žužalčah. Po poročnih obredih, ki so bili v Maloščah, so se nevesta in ženin s sorodniki ter drugimi svati zbrali na ženinovem domu, kjer so v veselju in sprošeni domačnosti obhajali ženitovniško slavje.

Tudi ta novoporočeni par izhaja iz zavednih slovenskih rodbin ter izkazujeta nevesta in ženin svojo predanost naši skupni stvari tudi v dejanju. Nevesta Pavla je navdušena alpinistka in je pogosto svoj prosti čas porabila za lepe in oživljajoče ture na gore. Poleg tega je bila priznana igralka v slovenskem prosvetnem društvu v Maloščah. Na svoj poročni dan je povabila v goste tudi člane družine, za kar se ji društvo iskreno zahvaljuje. Iskreno čestitamo in mnoga sreče!

V postelji je dobil hude ozeblin

Hud mraz je letošnji februar pritisnil in marsikdo ni bil dovolj pripravljen za sprejem tako krutega »dedka mraza«. Poleg malih ozeblin na ušesih, ki jih je bilo deležnih precej ljudi, ter občutnejših ozeblin na prstih nog zaradi neprimerne obutve so se primerle tudi kočljivejši stvari. Brali smo lahko v listih, da so ljudje zmrznili na cestah ali pa so jih v skrajnem trenutku rešili bele smrti.

Primer pa, ki se je pripetil Ravnjakovemu Tonetu na Komlju pri Pliberku, je precej edinstven. Poleg odkritega pomilovanja je vzbudil tudi nekoliko zabave, ki se ji šegavi ljudje ne morejo izogniti. Ravnjakov Tone, po poklicu lesni delavec in v ostalem priljubljen družabnik, je nekega večera v pusti dnevih prišel pozno domov v svojo bajto ter se vlegel v nezakurjeni sobi v posteljo. Iz nerazumljivega vzroka si je pozabil odeti tudi roke in ko se je proti jutru prebudil, svoj rok tako rekoč ni več čutil. Zadolbil je močne ozeblin, na prstih so se mu napravili ogromni mehurji in nujno se je moral napotiti k zdravniku, da mu je nudil prvo pomoč. Mož hudo trpi, hudomušni jeziki pa pravijo, da si je v tem strogem mrazu pozabil pri ležanju natkniti rokavice.

KOLENDAR

Petek, 24. februar: Prest. dan
Sobota, 25. februar: Matija
Nedelja, 26. februar: Valb.
Ponedeljek, 27. februar: Matilda
Torek, 28. februar: Gabriel
Sreda, 29. februar: Roman
Četrtek, 1. marec: Ignacij

VABILO

na smučarsko tekmo v Št. Janžu v Rožu

Športno društvo v Št. Janžu v Rožu bo priredilo v nedeljo, dne 26. februarja 1956 s pričetkom ob 15. uri

veleslalom

v šentjanških Rutah.

Prijatelje zimskega športa pristrčno vabimo k številni udeležbi!

vanjem osvajajo koristno znanje. Vsaka ne more obiskovati mesece trajajočih gospodinjskih šol, zato pa to vrzel v precejšnji meri izpolnijo gospodinjski tečaji.

Gospodinjsko-kuharski tečaj v Železni Kapli, za katerega so pri Kolarju radevolje dali prostore na razpolago, je trajal šest tednov. Tr najst deklet, deloma tudi iz zelo oddaljene okolice, je zelo koristno izrabilo te zimske tedne za svojo izobrazbo. To tem bolj, ker je bil tečaj pod spretnim vodstvom strokovne učiteljice

Izredno srečo je imel

Minulo soboto je v Krivi Vrbi nekoliko popival že precej priletni Peter Krois. Šele v večernih urah se je v hudem mrazu in po zasneženi gozdni poti podal proti svojemu domu. Narahlo je snežilo in mož je verjetno zgrešil pot ter je na precejšnji strmini zdrknil kakih trideset metrov navzdol, kjer je obležal in zaspal. Neizogibno bi bil zmrznil, če ne bi bila orožniška patrulja iz Krive Vrbe tisti večer slučajno zapazila sled, po kateri je sklepala, da je moral nekdo zdrkniti po bregu. In zares, ko so orožniki šli za sledjo, so v znožju strmine našli moža, ki je bil z novim snegom že skoraj popolnoma pokrit ter ni dal nobenega znaka življenja od sebe. Ko so ga nekoliko pretresli se je vzdramil, nakar so ga spravili v njegovo stanovanje in ga rešili go ove smrti. Kakor rečeno, Krois je imel srečo, ker je iz kočljivega položaja odnesel le lažje ozeblin na rokah.

Nekaj malega iz minulih pustnih dni v Bilčovsu

Minil je pustni čas, ta čas presneti, kakor ga na pepelnico jutro opisuje pesnik-velikan Prešeren. Letos nam je prinesel hud mraz, ki nas je priklepal vse bolj v zakurjene sobe k topli peči, razen mladih ljudi, ki so si tudi ne ozirajo se na ostri zrak privoščili precej pustnega veselja. Pričakovali pa smo, da bo to hladno vzdušje marsikateri par pripravilo do tega, da bi se podal v zakonski stan. Pa smo se zmotili. Naši ženini in neveste so se rajši odločili, da poroke preložijo na pozneje in bodo še malo »v vas hodili«.

Eno izjemo pa moramo zabeležiti, kajti eno svatovščino smo le obhajali. Vrli Hanzi Sučić, p. d. Rakolnikov v Kajza-

zah, je sklenil, da bo svojo mater razbremenil premnoge dela in skrbi v gospodinjstvu in gospodarstvu, ker je sam zaposlen v opekarni Jožeta Kropivnika v Kotmari vasi. Na Golšovi pri Knezu je našel svojo življenjsko družico in privedel na svoj dom mlado ženo Ludoviko Ogriso. Po poročnih obredih, kjer sta si obljubila zvestobo za vse življenje, je bila vesela domača svatba v znani gostilni pri Miklavžu. Vsa bližnja okolica se je veselila v krogu srečnega mladega para. Po izčrpnem in za vse zadovoljivem slavlju je Hanzi mlado gospodinjico povedel na Rakolnikov dom. Čestitamo in želimo vso srečo in lepo medsebojno soglasje na mnoga leta!

Leta 2000 bo na svetu 7 milijard ljudi

Statističarji so izračunali, da bo človeštvo leta 2.000 naraslo na 7 milijard ljudi. Tudi nesrokovnjak bo uganil, da naša dobra zemlja teh množic ne bo mogla prehraniti, če samo zaradi nezadostnih površin plodne zemlje, temveč tudi zaradi niene izčrpanosti.

Že nekaj desetletij se znanost ukvarja s poskusi, ki naj bi človeštvu omogočili umetno fotosintezo, to je sintetično proizvodnjo hranilnih snovi. Če bi bilo možno v tovarnah ponoviti to, kar znao zeleno rastlino potem bi se človeštvo za vedno znehllo vseh skrbi kmečkega dela; zemlja, rodovitnost, gnoj, dež, roča itd., vse to ne bi vzbujalo več človeškega zanimanja. Poskusi na verjetno še zelo dolgo ne bodo pripeljali do praktičnih zaključkov, zato so si biologi in znanstveniki v prehrani ogledali prehranjevalne rastline, ki fotosintetični postopek iz-

polnjujejo v neki plemeniti kulturi, to je, da poleg sončne svetlobe nima o kakih posebnih zahtev. Ena takih rastlin je alga. Čudovitost te rastline, ki je tako neznatna, da jih spravimo kar cel tisoč na konico šivanke, je njena izredna skromnost. Alge ne potrebujejo ničesar drugega za življenje kot vodo, zrak in svetlobo. Alge rastejo povsod: v jezerih, oceanih, mlakah, celo v najnerodovitejših predelih. Prav tako je tudi njihova rodovitnost. Alge se množijo s preprosto delitvijo celic, zato ni meja za njihovo razmnoževanje in tudi nobenih posebnih pogojev. Pri algah ne poznamo setve in dozorelosti; skozi vse leto imajo bogato žetev. Alge vsebujejo zgolj beljakovine, s katerimi lahko nadomestijo meso in ribjo prehrano, pač pa tudi vitamine.

Prav zato so naporu strokovnjakov z algami največjega pomena za obsevi človeškega rodu na zemlji. Na enem hektarju zemlje lahko pridelamo pet ton alg za prehrano. Vsekdo je seveda radoveden, kakšen okus imajo alge. Ameriški novinar Bill Davidson, ki je v laboratoriju

univerze v Texasu okusil žlico oljnato zelene maže, zatrjuje, da ima okus po kuhanem storžu zelja, morda tudi po cvetači. Sicer pa za rjujeio strokovnjaki, da je okus zgolj navada. Praktično se sleherni človek prilagodi kakršni koli užitni hrani. Danes se strokovnjaki trudijo, da bi algam odvzeli kakršen koli okus, nato pa jih »zabelili« z raznimi okusi za razne narode.

Zaenkrat pa ni tako važno vprašanje okusa, pač pa načini proizvodnje alg. Čeprav uspevajo alge povsod in ob vsakem času, je vendar potrebno za »povsod« in »ob vsakem času« ustvariti industrijske pogoje. Važno je tudi, da pridelek po najcenejši poti najde potrošnika.

Komur je danes še na razpolago kos mesa, ta ga seveda ne bo zamenjal z algami. Zelo lahko pa je mogoče, da bodo čez sto let tudi najbolj izbiri ljudje radi se gali po algah. Saj bo iz alg mogoče predelovati tudi razne druge prehranske artikle kot n. pr. čokolado. Celo sladole so že izdelali iz alg, seveda zaenkrat še samo v laboratoriju.

Tovorni avtomobil na turbinski pogon

Neki švicarski inženir je izjavil zastopnikom tiska, da bodo Švicarji kmalu imeli prve avtomobile na turbinski pogon. Plinske turbine bodo po njegovem mnenju kmalu izpodrinile dosedanje klasične poroenske motorje in tako napravile revolucijo v avtomobilskem prometu.

Podatki, ki jih je sporočil švicarski inženir, so presenetljivi: turbina s tisoč konjskimi silami bo tehtala komaj 160 kg, medtem ko tehta ustrezni Dieslov motor 830 kg. Turbinski motor bo treba preledati šele tedaj, ko bo deloval pol milijona ur. Plinska turbina se bo prižgala takoj in pri kakršni koli temperaturi. Kompressor pa bo polnil zbiralec stisnjene plina, ki bo zagotavljal zanesljivo učinkovitost izredno močnim zavoram.

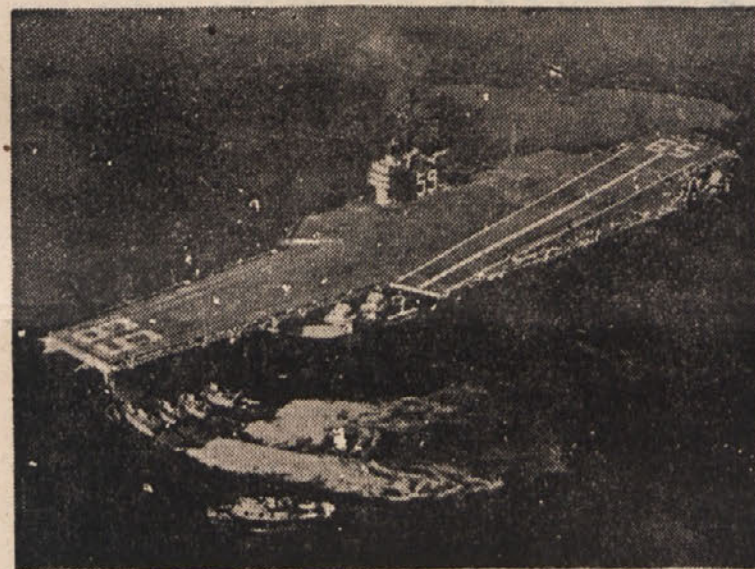
Butalski župan

V Butalah imajo župana, ki je sila gosposki — celo klobuk nosi in pa čevlje ima ra škrip. kadar ni bos. Pa mu po opravkih pride na dom ljudski človek iz druge vasi, iz hribov hribovec, in vpraša županova deklino:

»Kje so pa mati?«
Mu deklina odgovori: »Naša mati ni so mati, so mama!«
»Pa kje pa so?«
»Na potoku, perejo srajco.«
»In ata, ali so doma?«
»Naš ata niso ata, so papa!«
»I, no, kie pa so?«
»V poselji leže in čakajo na srajco, da bo oprana.«

Ladjedelnštvo je visoko razvito

Od časa, ko je človek sedel v votlo ali preperelo deblo, ki je plavalo prosto po vodi in tako odkril sredstvo za gibanje po vodi, je preteklo že več kot 30.000 let.

Prvi korak naprej je bilo z roko izdelano deblo, prva vesla so bile roke, kasneje pa drogovi. Nato sledijo vesla in zelo zgodaj so znali izkoriščati tudi silo vetra. Prvotno so morske bitke potekale tako, da so se ladje skušale s svojim koničastim kljunom zariti v boko nasprotnikove ladje. Z iznajdbo smodnika pa so se ladje približale drugim sovražnim ladjam le

toliko, kolikor doleč doseže top. Močno so bile bojne ladje oborožene s topovi različnih velikosti. V 17. in 18. stoletju je bilo na posameznih ladjah tudi po 100 in več topov, tonaža ladij pa znaša ta čas od 600 do 1000 ton.

Današnje ladje so v mnogočem rezultat tisočletnega razvoja v ladjedelništvu. Posebno močno se je razvilo vojno ladjedelništvo. Poznamo najrazličnejše križarke, torpedovke, oklopnice, podmornice, rušilce in ne nazadnje letalonosilke, ki so po svojem obsegu prava plavača letališča ali plavajoči otoki, kakor ga vidimo na sliki. Ostale velike ladje, ki so v bližini letalonosilke, so kot igrača. Letalonosilke nosijo 150 in več letal na svojem krovu. Vojne ladje ne uporabljajo več parnih strojev na bat, ampak parne turbine, največ pa Dieselove motorje. Izreden napredek pa je dosegla tudi civilna plovba, saj preko-oceanske potniške ladje potnikom nudijo vedno večjo s'gurnost, ugodnost in hitrost v potovanju.

Ali že veste, da...

...elektronski mikroskopi povečajo predmete tudi za 100.000 krat. To pomeni, da povečajo en milimeter dolgega hrošča na razdaljo dveh metrov. To ima vsekakor velik pomen za najrazličnejša znanstvena raziskovanja, zlasti mikroskopsko majhnih bacilov in bakterij v zdravstvu, živilstvu in podobno.

...je morski prašiček vrsta glodalca, katerega domovina je Južna Amerika, Čile, Peru in Ekvador. V Evropo so ga v 16. stole ju prinesli Nizozemci. V Ameriki je morski prašiček množična hrana, v Evropi ga redkeje jedo, gojijo ga predvsem kot preizkušeno žival v zdravstvu.

...je morski slon največji plavutonožec, tudi do 5,6 m dolg (samec). Samec tehta do 3000 kg. Telo je vretenasne oblike kot pri tiulnu. Zgoraj ustnica in nosnice so podaljšane pri samcih v 40 cm dolg rilec. Pokrit je z močno bleščečo dlako, ki je zelo kratka in podobna slonovi. Na starost po emni. Živi v manjših skupinah v južnem delu Severnega morja, pozimi pa se preseli v toplejše morje.

...so Novi Hebridi ognjeniški otoki v Tihem oceanu s 14.762 kvadratnih kilometrov in 50.000 prebivalcev. Pridelujejo sladkorni trs, banane, kavo ipd. Glavno mesto je Port Vila. Otoki so od leta 1906 britansko-francoski kondominij, kar pomeni, da so otoki tudi pod oblastjo Francozov in Angležev.

...ima ameriški narednik Enco Faruss, ki služi v padalski enoti, tako dobro dresiranega psa-ovčarja, da baje skoči za njim s padalom iz letala. Narednik Faruss upa, da bo ameriška vojska kmalu uporabljala pse kot člane reševalnih ekip pri padalskih enotah, kar je za vojsko velikega pomena.

...je polž izredno močna žival. Na vozičku lahko pelje 200-krat težji tovor kot pa sam je težak. Četrtilska utež ni prehuda obremenitev na njegovih hišici, ki tehta komaj dvajset gramov.

...so se za Zvezdo severnico začeli zanimati zvezdoslovci že leta 1896; šele pred kratkim pa so ugotovili astronomi na opazovalnici Mount Hamilton, da je ne sestavlja dvoje, kakor so doslej menili, marveč troje nebesnih teles. Eno teh zvezd vidimo s prostim očesom, drugo s teleskopom, tretje pa ne. Zadnja je sicer toplejša od našega sonca, vendar tako blede in tako blizu tiste, ki jo vidimo s prostim očesom, da je niso mogli najti niti s teleskopom, marveč so jo ugotovili s pomočjo spektralnih analiz, to je z razklonom svetlobe, ki jo izžareva.

...je Italijan Maestro Vanini postavil nov svetovni rekord v igranju na klavir? Doslej je imel svetovni rekord v igranju na klavirju Amerikanec Donald Bird. Italijan je igral brez prestanka 49 ur, eno minuto in 47 sekund. Dosedanji rekord je znašal 48 ur.

»Tebi je to predolgo, kaj?« se je prijateljsko nasmehnil Igor.

»Ja,« je Stefan na pol pritrdil, na pol vprašal, kaj misli s tem.

Igor se je zresnil: »Če nam drugi poskusi spodleijo, rov bo ostal. Morda bo to naša najbolj solidna akcija.«

Porala sta pred trintrideseto. Vroča sopolica je počasi popuščala. Kampu se je izvijal iz popoldanskega mrtvila. S razjar na stražarskem stolpu je kot ujet medved stopical po svojem temnem odru. Igor in Šefan sta se naslonila na zid barake. Njune oči so merile:

10 metrov od barake do žičnih ovir;
6 metrov pod žicami;
2 metra pod sentinelo;
40 metrov »na svobodi«, pod travnikom in koruzno niivo.

Onstran žic pred barako je lep pokosen travnik. Rov bo najprej prišel do nje. Toda odpreti ga ni mogoče na pokoseni travnati čistini. Na desni od nje je mlada koruzna njiva. Rov bo moral zaviti vanjo. V njenem zelenem zaveju bo varno skrit izhod in beg. »Čim globlje v koruzo, čim dalje od napetih ušes straž! Čim dalje od tipalk reflektorjev.«

»Če izkopljemo dnevno tri metre, smo v dvajsetih dneh zunaj!« je zračunal Šefan.

Igor je prikimal. Pogleda pa ni odvrnil od žic in polji: tehal je vsak meter poti, vsak gib straž.

»To bo gledal inženir Babšek!« se je namuznil Stefan.

Zdaj je Igorju pogled ušel od straž in od zoreče koruze ter se ustavil na živo poigravajočih Šefanovih očeh:

»Na koncu sem Babška po olajil: Rekel sem mu, da iz tega ne bo nič. Prepričali ste me, da nima smisla kopati rov.«

»Pa je verjel?«
»Popolnoma.«

KOČLJIVE SELITVE

Veliki in drzni podvigi so hrupni, polni odkritega boja, spopadov, krvi in smrti. Boj za rov pa je bil neslišen, kakor t'ha voda, ki globoko dere. In tudi nevden je bil. Vse je bilo nere, rgana veriga, zvijač, prikrivanj in skritih drobnih del: pridržana kretanja drznega dejanja, polizgovorjena beseda rezkega naročila, živa govorica pogledov in napetost ušes, ki ujamejo najmanjši šum.

Hladnokrvna drža je prikrivala notranji nemir.

In brž ko bi nekdo presekla usodno rešilno nevdenost in neslišnost, bi bilo vse izgubljeno!

Dušan je imel prav: Ne bo najreže izkopati rov in ga skriti pred Machijem in Cantalupom; teže bo skriti ga pred trintrideseto, pred njenimi dve sto možmi, s katerimi so podnevi in ponoči pod to leseno, nizko, ozko streho...

»Hribček, koliko hočeš, da menjava ležišči?«

Gato je govoril mirno, skoraj tiho, stoječ negiben pred njim.

»Ti je pogodu ta kot, ha?«

Starček je uprl svoje velike, vodenosive oči v Gato. Te oči so pozvedovale: lokavo ocenjujoče so pohitevale od Gatovih velikih, spuščanih pumparic do kratkega suknjiča iz dobrega blaga.

Gato je sedel k njemu na pograd in začel:

»Veš, stalno kašljam.« ... Res je za-kašljaj... »Ljudje me težko prenašajo. Posebno ponoči me rado prime in takrat ne neham izlepa. Tu v kotu pa bi bilo laže. Napravil bi si zaveso iz deke in kašljaj v steno. Nikogar ne bi motil. Tako pa imam večne prepire s sosedi, ker ne morejo spat.«

Gato je vse to povedal Hribu že najmanj petkrat. In Hrib se je vedno spet zapredel v molk. Tudi zdaj je s poudarkom važnosti zategnil svoj razmisljajoči: »Ja...« in sklenil pravkar umire roke na kolenih, si jih gladil in ogledoval. Proti Gatu je sijala njegova velika pleša, ob straneh okrašena z dvema šopoma močno razmršenih, sivih starčevskih las.

Hribov pogled je obletel vse okrog pograda. Priazen je ta konec! Hrup barake se tod že plega. Tu je najbolj sam. Po-

Polej je pogovor stekel kot vozač, kadar se prebije na velikih križiščih: dogovorili so se, da bodo kopali iz trintridesete barake. Ta je ob robu taborišča in ima globoko klet za odlaganje zemlje. Druge barake niso na visečem terenu in so zato brez kleti. Ali pa so v osredku kampa. Iz trintridesete do žice pa je največ deset metrov. T trintrideseti je udi vrsta aktivistov, vosovcev in partizanov, ki se bodo z vso dušo oprijeli dela: Črt, Peter, Gato, Ljubo, Rogač, Polo, Vanek, Lojze, Ajdovec. »Sami dobri fantje, vsi za akcijo, za borbo,« je ponavljal Šefan, ki je skupaj z Dušanom prevzel vodstvo del.

Igor je zložil šahovnico. Partija je bila končana, sestanek taboriščnega komiteja tudi. Igor je še prešel figure in stebel deko, na katero so se prilepili razni odpadki, zemlja in listje. Dušan je prvi odšel. Igor in Šefan pa sta še postala — prvi je bil za spoznanje večji in močnejši ko Šefan — in si z resnobnim zadovoljstvom pogledala iz oči v oči.

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Majhna pomoč za kuhinjo

Vrka gospodinja ne premore tehtnice. Če hoče speči nekaj dobrega naanko po kuharskem receptu, pa se kajkrat začne tekanje od sosedo do sosedo, dokler se ne najde praktična gospodinja, ki ima primerno tehtnico. Če tehtnice ni, pa gospodinja jemlje posamezne sestavine bodoče slaščice takole na oko. Včasih ima pri tem srečno roko, najraje pa se kaj zatakne in pecivo ni takšno, kot bi moralo biti.

Gospodinja je v takem primeru žal vložena denarja in dela, morebitni gostje pa odidejo v prepričanju, da njihova gostiteljica pač ne zna kuhati. No, vseh teh preglavic je kriva tehtnica, ki je ni bilo pri roki. Morda si bodo gospodinja, ki nimajo v svojem gospodinjstvu teh nice, lahko pomagale z nekaj številkami, ki nakazujejo težo nekaj kuhinjskih sestavin, merjeno z velikimi ali majhnimi žlicami.

Liter vode ali sadnega soka tehta kilogram, v navadno skodelico gre 200 gramov tekočine, v kozarec za vodo 150 gramov, v veliko žlico približno 15 gramov, šest žlic tekočine je približno 100 gramov. Tri zvrhane polne žlice sladkorja teha skupno 100 gramov, štiri polne žlice masti teha prav tako sto gramov. Navadna skodelica sladkorja ali riža tehta 200 gramov, zdroba 150, moka 125 g, žlica sladkorja ali riža 15 gramov, zdroba dvanaest, moka pa deset gramov.

Za našo kuhinjo

Špehovka:

Zamesimo testo kakor za potice in ga namažemo z ocvirki, ki jih osolimo in segrejemo. Mnogim seveda ta špehovka ne ugaša. Imajo pa zelo radi tako imenovano sladko špehovko. Za njo pripravimo nadev takole: V ponvici razbelimo mast in na njej zarumenimo dobro pest kruhovih drobtin. S tem namažemo testo, nato pa posipamo s sladkorjem, pomešamo s cimetom. Lahko pa drobrine nadomestimo z dobro sesekljanimi ocvirki.

Ocvirkove pogačice:

Na desko presejemo 30 dkg moke, dodamo 5 dkg mrzlih, sesekanih ocvirkov, 5 dkg presnega masla, 6 žlic mleka, soli in pol pecilnega praška. Vse skupaj zgnemo v testo, ki ga pustimo pol ure počivati. Nato testo razvaljamo, ga razrežemo na kolačke, ki jih namažemo z raztepenim beljakom, posipamo s soljo in kumino. Pogačice pečemo v srednjem vročini pečici in serviramo tople ali mrzle.

PRAKTIČNI NASVET

Potne madeže izperi v topli boraksovi raztopini. Če ne bodo hoteli izginiti takoj, vzemi več boraksa in čisto malo tople vode, da dobš boraksovo kašo. To kašo položi na madeže in jo pusti nekaj ur. Potem pa blago dobro izplakni.

gradi so v dveh vrstah vzdolž barake. Vhod je na obeh koncih, toda ob njegovem pogradu je navadno zabit. Vsi hodijo skozi vrata na nasprotni strani, ki so obrnjena proti osredku taborišča: proti kuhinjam, kantini, umivalnicam, straniščem, »sprehajališču« in drugim barakam. Hribove oči so obvisle na sredi barake, kjer je bilo Gatovo ležišče. Tam je velika miza, veriga pogradov je za nekaj metrov pretrgana. Tam delijo hlebčke in sir, za mizo igrajo šah, enkrat so celo špiritizirali, in to ponoči. »Na-a, ne grem v tisti rušč,« se je upiral.

»Hribček, dam ti petdeset cigaret in tri hlebčke.«

Starcu so se zaiskrile oči. Trije hlebčki in petdeset cigaret! Ej! Računal je, ustnice so se mu rahlo premikale: Hlebčke bi prodal po dvajset lir, cigarete tudi za toliko. To je skupaj osemdeset lir. Morda pa še nekaj dni ne bo iz Ljubljane kamiona s paketi in cena hlebčkom se bo še dvignila. Pa bi en hlebček sam pojedel, saj bi ga bil potreben. »Ne, kar vse bi prodal,« je že vnaprej sklenil. Naglas pa je rekel:

»O, meni ni do tega!«

Pohlep je skr'il za dobrodušnim, prijaznim smehljajem.

»Vem, Hribček, toda roka roko umiva. Dobil sem paket in rade volje bi ti nekaj odstopil.« Sam pri sebi pa si je mi-

Ali pravilno štedimo s kurivom?

Tudi kuriti je treba znati, da čim prej skuhamo z manjšo količino goriva. Precejšnje število gospodinj pa tega še ne zna, zato jim prav gotovo ne bo odveč nekaj navodil, ki se jih naj držijo. Predvsem imej pripraviene vedno suhe trske, da podkurite z njimi. Nato raložite nanje navskriž polena do vrha. Ko se ogenj dobro razgori, še priložite nekaj drobnih premogovnih kepic in ogenj bo vzplapolal z vso močjo. Voda bo hitro zavrela. Omeniti bi bilo tudi potrebno, da se krompir prei skuha, če ga das e v vrelo slano vodo, kot pa če ga sresete v mrzlo in neslano vodo. Krompir bo na ta način hitreje kuhan, kuriva pa boste uporabili mnogo manj. Če želimo štedi z gorivom, si predvsem zapomnimo to, da dobro naložimo na ogenj, kajti, če nalagamo le po ero poleno, ali če nalagamo le tu pa tam kako kepičo premoga, bomo porabile več kurva, a učinek bo mnogo manjši. Tako se nam bo kosilo pozne-

je skuhalo, a tudi kuhinja se zlepa ne bo segrela. Če v štedilniku dovolj močno gorijo, lahko kuhamo na šedilnikovi plošči in tako ne bo umazanih loncev, s katerimi zgubimo pri umivanju toliko dragocenejša časa.

Deževnica v kozmetiki

Odlično sredstvo za polepšanje pol i je deževnica (kapnica). Ona meči kožo in v njej se milo laže toni, kot v rdi vodi. Kako uporabljamo kapnico v kozmetične svrhe?

Če pada rahel dež, pojdite na prosto in izpostavite vaš obraz dežju in vetru. Videli boste, da je to koristneje kot uporaba najrazličnejših kozmetičnih sredstev. Ob deževnem vremenu tudi naložite deževnice. Porabite jo vsaj v 24 urah. Obraz umivajte v njej najmanj 5 do 10 minut. Tudi lasje, oprani v deževnici, dobe svojstven sijaj.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Nakaj o nosnih funkcijah in nosnih obolenjih

Nos delimo na zunanji, vidni del in na nosni duplini z njunimi sestavnimi deli. Zunanji del pa ni samo dopolnilo našega obraza, ampak ščiti zgornje dihalne poti pred zunanjimi vsiljivci, ki so pogosto zelo škodljivi, obenem pa usmerja zrak, ki pride skozi nos, tako da mora skozi obe nadstropji nosne votline.

Nosno votlino deli vmesna pregrada na dva enaka dela. Če je ta pregrada zveržena in ima kake izraske, je to pritojena napaka ali pa posledica katerega obolenja v nosu. Če je primer težji, je potrebna operacija.

Na zunanjih zidovih nosne votline so nosne školjke, ki segrejejo, ovlažjo in prečistijo zrak, ki ga vdihavamo. Zadaj je nosna votlina zvezana z zgornjim delom žrela in tu je tudi tretji mandelj. Če se ta mandelj zveča, zbolijo skoraj popolnoma zapre nosno votlino in onemogoča ali vsaj otežkoča dihanje. Nad njim so še zadnji konci vohalnega živca. Na zunanji strani je še odprtina k sinusom, kar nam pojasni lahek prehod kroničnih infekcij na sinuse.

Vsa nosna votlina je obložena z rožnatim sluzjo, ki je dobro prepojena s krvjo, zato so krvavitve iz nosa tako pogoste, prav zaradi tega se pa tudi hitro segreje zrak, ki gre skozi nos. V nosni sluznici se končajo številni živci, razen vohalne-

ga. To ugotovimo po mnogih refleksih in lahkih razdražljivostih nosne sluznice.

Obolenja v nosu lahko ogražajo njegove osnovne funkcije, to je otežkočajo dihanje. Motnje v prehodnosti nosne votline od navadnega nahoda pa do raznih poškodb in nepravilnosti ali tumorjev se vedno odražajo na vseh nosnih funkcijah. Pri otrocih je vzrok težkega dihanja skozi nos ponavadi tretji mandelj, ki povzroča tudi kronične bronhitise in razne katarje bronhijev, astmatične napade in tudi pljučne infekcije. Pogosto je tudi sam izvor infekcij, kot so različne influenčne infekcije, vnetje rebrne mreže, akutni bronhitis, vnetje sinusov, nalezljivi meningitis in druga obolenja, ki imajo svoj neposredni izvor v nosu. Obolenja, ki imajo svoja žarišča v gornjem delu nosne votline, navadno razen teh infekcij uničijo še voh. delno ali popolnoma. Razen tega obolenja nosu in drugih organov ter votlin, ki so z njimi v zvezi, posebno pri otrocih, lahko obolijo še prebavni organi, kar pride do izraza v slabem apetitu, kroničnem katarju prebavnih organov ter prebavnih motnjah. Poškodbe nosu, posebno če, če so združene z zlomom nosne kosti, onemogočajo normalno dihanje in jih moramo zato posebno skrbno zdraviti. Zdravljenje vseh nepravilnosti ali resnejših nosnih obolenj sodi v delokrog zdravnika, specialista za nos, grlo in ušesa.

Zveza slovenskih zadrug

SVETUJE

Umetne cevi:

Skoro vsak dan beremo po časopisih o novih predmetih, ki prihajajo na trg in se z večjim ali manjšim uspehom uveljavljajo. Med temi najdemo tudi umetne cevi, ki v velikih primerih že nadomestujejo železne odosno ieklene in jih v marsičem celo prekašajo. Tako se odlikujejo posebno po tem, da so odporne proti kislinam in lugom, proti raznim škrovinim sredstvom in gnojnicam. Odborne so tudi proti udarcem, kljub temu so elastične, tako da je možno cevi tudi kriviti. Preizkušene so na pritisk do 25 atmosfer. Umetna masa, iz katere so sestavljene, je neobčutljiva proti elektriki in proti mrazu dokaj odporna. Nove cevi imajo pa še prednost, da njihova teža znaša komaj sedmi del teže železne cevi. Zato je tudi večje dolžine razmeroma lahko prevajati. Pretok je v teh ceveh za 25 do 30 % večji, kot pri enakih železnih ali z drugimi besedami, namesto železne cevi enega cola premera zadostuje umetna cev tričrt cola premera. Največja prednost pa je v tem, da nove cevi dobite v dolžinah po 200 metrov. Tako je mnogo manj inštalacijskega dela in ga lahko večji del opravi tudi strokovnjak. Zaradi večje neobčutljivosti proti mrazu je možno rov izkopati tudi mnogo bolj plitvo brez nevarnosti zamrzovanja. Tako je tudi v tem velika prednost zaradi nižjih stroškov.

Za prehodno namakanje pa jih položite lahko tudi popolnoma prosto. Drugod so po takšnih ceveh preko polerja z uspehom pretakali celo mleko s planine v dolino!

Nove cevi so torej zaradi male teže in vseh opisanih lastnosti in prednosti idealne za gorske predele, za osamljene kmetije, za vodovode skozi močvirja itd. Dobite jih pri naših zadrugah pod imeni »Polaen« (črna cev) ali »Symalen« (plava cev).

Če boste torej imeli inštalacije pri hiši ali delali druge vodovodne naprave, mislite na te nove cevi. Točne cene dobite pri vseh naših zadrugah. V bistvu so približno enake kakor pri železnih ceveh.

„Reform“ motorne kosilnice:

Za dokončna naročila teh kosilnic do 15. 3. 1956 je mogoče izrabiti 2 % zimskega rabata, če se v teku 30 dni od oddanega naročila naplača eno tretjino celotne vrednosti. Pri plačilu ostale vsote v 30 dneh je mogoče doseči še 2 % popusta od celotne cene.

Interesente pozivamo, da se poslužijo teh olajšav, ki trajajo le še nekaj dni.

prikrival pohlep, Gato pa preveliko vne-

mo za selitev. Z Gatovo preselitvijo je bil zadnji pograd osvojen. Vsak pograd je imel štiri ležišča: Na tem sta bila spodaj Gato in študent Polo, zgoraj v »prvem nadstropju« pa Vrek in Loize. Za tem pogradom — med njim in steno barake — je bilo edino mesto v vsej trintrideseti, kjer si bil okoliči še najmanj v očeh, in kjer bo mogoče neopazno odpirati dno in se spuščati v klet.

Na sosednjem pogradu proti sredi barake je bil aktivist Rogač, naprej za njim pa Dnevnik, znan iz »reci acije«. Rogač je bil prva barikada proti preradovednim očem. On in Dnevnik sta bila določena, da bed' ta vsak nad svojimi tremi spalnimi tovariši, ki so bili pošteni ljudje, a vendarle niso smeli vedei, kaj se kuha okrog njih.

V drugi vrsti pogradov, nasproti Gatu, sta bila Črt in Peter. Bila sta poprej na nasprotnem koncu, a sta zaigrala spor s svojimi sospalci. Užaljena sta se umaknila »na dno« barake. Preposila sta dva znanca, ki sta bila prej tu, da sta z njima zamenjala mesti. Komanda je namreč selitve v baraki prepuščala internirancem, za selitve med barakami pa je bila potrebna njena odobritev.

(Se nadaljuje)

sl'i: »Kjer mažeš, teče, kjer ne mažeš cvili.« Gato je to iz prakse dobro vedel, saj je bil izučen mehanik.

Starček je mencil: Najraje bi seveda imel cigarete, hlebčke in ta kot, vse.

Gato se je razgledoval po Hribovem pogradu. Vseposvoda naokrog so viseli plašči, rjavi, črni, sivi, zimski, spomladanski; srajce najrazličnejših barv in velikosti; pisana šara hlače. »Torej bo le res, kar govorijo o Hribu,« je pomislil. Internirancem posoja denar za visoke obresti. Za sto lir, ki jih da kakemu lačnemu, nepotrpežljivemu fantu, terja čez mesec dni dve s'o lir, ali pa zapade zastavljeno plašč, srajca, nogavice, ura. O, Hribček najraje sprejema v zastavo ure! Gatov pogled je obvisel na starčevih rokah. Ura ob uri, same ročne ure je imel pripete na obeh zapetjih in še više, kdo ve kako visoko, ker je stalno vlačil navzdol rokave svojega ponošenega, prevelikega suknjica. »Morda ga tudi prenašanje te zastavljavnice skrbi,« je ugibal Gato. »Tu le ni tako na očeh, tam bi bil pa prav razstavljen. Bal se bo tatv'n.« Gato se je spomnil, kako je Hrib nekega dne tulil in besnel, ker mu je baje izginil neki plašč. Od takrat je sklenil sprejemati le še ure v zastavo; z njimi zdaj spi in je, hodi po me-naze in na apele.

»Kako da so, Hribček, tebe zaprli? To pa res ni bilo prav,« je nehote ušlo Gatu.

Mirni, prijazni stavec je bil v h'pu razdražen. Oči so se mu zasvetile v togo i, glava in roke so se mu začele tresti. Vpil je v nepovezanih stavkih, zabeljenih s kletvicami.

Gato se je šele zdaj spomnil pripovedovanja Hribovih zrancev o njegovem čudaštvu. Hrib je bil lastnik večnadstropne hiše v Novem mestu. Vsa stanovanja je oddajal v najem, sam pa je živorat na podstrešju v umazani mansardi, ki je bila pravcato smetišče starih cunij, razbitih steklenic, raznih smeti, prahu in vsakovrsne nesnage. Le s težavo je zdaj Gato izluščil njegovo zgodbo: neka njegova najemnica, ki ji je dal eno najlepših stanovanj, ga je proglasila za komunisto. Trdil je, da ga je ženska prijavila kot komunisto, dasi ji je šlo v resnici samo za to, da se izogne plačanju najemnine.

»No, sedemdeset cigare, štiri hlebčke in dve antipasti. Če nočeš, se obrnem do tvojega sosedu, on bo pa rad sprejel.«

Gato je izgovoril zadnjo ponudbo z malomarno odločnostjo. Na o je vstal, kot da mu ni več do menjave.

Zdaj se je pa stavec le ustrašil: Izgubil bi cigarete, hlebčke in z njimi lire, ki jih je čutil že v žepu. Pohitel je s privolitvijo.

Takoj nato sta se preselila. O ceni menjave s'a previdno molčala: Hribček je

Razmišljanja o našem sadjarstvu

Neomejen uvoz sadja v naše kraje, pomejše povpraševanje za sadjem ali močtom in izbirčnost na sadnem trgu postavljajo naše sadno gospodarstvo pred važne odločitve, s katerimi nikakor ne smemo odlašati. Izkušnje lanskega leta nas učijo, da bo uspešno sadjaril le še oni kmet, ki se bo prilagodil zahtevam sadnega trga. Prvi korak k prilagoditvi sadnemu trgu je v tem, da napravimo red po naših sadovniških. Red na bomo pričeli delati, ako bomo posekali stara drevesa, ki jih ni mogoče precepi in za katerih sadjem je povpraševanje na trgu popolnoma prenehalo. Preostala drevesa je treba precepi. Pri tem je prava izbira sort ravno tako pomembna, kakor je pri zasajanju novih sadovnjakov.

Kaj zahteva trg?

Sadna trgovina n. pr. ne kupuje rada predebelega sadja, ker razmeroma bolj gni kot srednjeveliko ali drobnejše sadje. Tudi poročnik nima rad debelega sadja. Družinska mati v mestu, bolnice ter razni internati in menze se branijo debelega sadja, ker jim pride pri takem sadju poročna predraga. Veliko rajši imajo drobnejše sadje, kajti tisto več zaleže.

Kar tiče barve, se poročnik najbolj dondave živobarvan sad, ker že v barvi uživa okusnost sadu.

Vse to in še mnogo več mora današnji sadjar upoštevati, če se hoče ugodno znebiti pridelanega sadja. Ko se zdi pripravljamo na pomlad, v katero pade precepianje sadnega drevja, je vendar najbolj važno, da pregledamo sorte, ki na trgu najbolj grejo in ki — kar je seveda najbolj odločilno — tudi pri nas uspevajo.

Že sedaj se je treba odločiti, katera drevesa bomo precepili prihodnjega vrgred. Drevju, ki je namenjeno za precepianje, moramo najprej izdatno pognojiti. Porez krove je namreč težka operacija za drevo, ki je brez istočasnega gnojenja ne bi preneslo. Le drevo, ki mu je bilo izdatno pognojeno, bo po precepianju v naslednjih letih zopet razvilo sorto primerno obsežno krono in pričelo roditi. Nepogojeno drevo bo po precepianju hiral in se sušilo, v mrzli zimi pa bo pozeblo.

Katere sorte lahko izberemo?

V deželni sadni izboru nimamo mnogo rdečih sort, od katerih odberemo ceniče. Od jesenskih sort je priljubljen rdeče prižasti Grafenštinec, ki pa zadovoljivo rodi le na dobri zemlji. Na trgu izredno priljubljen je tudi Materno jabolko (Labodska banana), ki je sicer oranžnobarvno, postane pa na sončni strani običajno povsem rdeče. Banana zahteva zavetno lego, dobro zemljo in cepljenje na drevo, ki je odporno proti mrazu. Drugače rada pozebe.

S tema dvema sortama ne smemo precepiti preveč dreves, ker je trpežnost sadu zelo kratka.

Od zimskih jabolk je priljubljen Rdeči devičnik, drobno rdeče jabolko, ki ga imajo otroci zelo radi. Visoke cene vendar ne doseže.

Rdeče prižasti sad Baumanke je po naših krajih preveč občutljiv za krastavost, ki ga napade celo še v kleti, da se prej lep sad popolnoma izsuši.

Med zimске sorte, ki so na trgu zelo zahtevane, spada zlasti Jonatan. Ta sorta je sicer po naših krajih malo razširjena, je pa za precepianje izredno prikladna.

Zaradi zgodnje rodovitnosti je njena rast zelo šbka. Če jo precepimo na večje drevo dobimo obilno rododje in krono in s tem zelo bogat pridelek.

V deželni sadni izbor sta bili prevzeti v Ameriki prevladujoči sorti Delicious in Winesap. Rdeči tip Deliciousa je večnoma rdeč in srednje kakovosti. Vprašanje pa je, če pri nas sad ne bo napadla krastavost. Šmíbergovka je lep rdeče prižan sad, ki ni podvržen krastavosti, vendar je njegova kvaliteta samo srednja.

Iste važnosti kot izbira sort pri sajenju in precepianju je tudi okrbovanje sadnega drevja. Da bo sad lepo rdeče barve, mora priti dosi sonca do njega. To pa se bo zgodilo le, če bodo med drevjem dovolj velike razdalje, drevesne krone pa primerno razredčene, da bo imelo sonce dovolj dostopa v drevesno krono.

Lepo barvo sadu zelo pospešuje tudi gnojenje s kalijem in menda tudi s fosfati.

Brez škropljenja ne bo šlo

Brez škropljenja sadnega drevja v bodočnosti res ne poide več. V tem oziru je naš sadjar povzavljen pred težko nalogo. Za zimsko škropljenje ima dosti časa na razpolago, ker za to je čas od pozne jeseni, ko odpade listje, do približno sredi marca, ko se začne ponje naperjati. S tem škropljenjem zatiramo na drevesu prezimujoče škodljivce ter mah in lišaj. Važnejše od zimskega je škropljenje pred

in po cvetenju, s katerim preprečujemo krastavost, jabolčno plesen, cvetočera, jabolčnega zavijača (črvivost) itd. Za to škropljenje imamo samo okoli teden dni časa in še v tem času lahko nagaia vreme. Običajno smo v tem času na kmetiji zaposleni tudi z drugimi opravili. Vendar moramo škropljenje pred in po cvetenju opraviti, ker le s tem uničimo bolezn in žive škodljivce, ki napadajo v prvi vrsti sad. Zvenkrat si moramo pomagati sami, naš boj pa mora iti za tem, da bodo tudi občine zaposlile okrbovalce sadnega drevja in s tem prevzele škropljenje, kakor je to že primer v Labodski dolini in v občini Podklošter.

Ing. Marko Polcer

Sadno drevje je pomrznilo

Po časopisnih vesteh je letošnji februarški mraz napravil na sadnem drevju veliko škodo. Milo, takorekoč marčno vreme v januarju je povzročilo, da je sadno drevje že prišlo v sok in da so se pričeli popki naperjati. V tem stanju je sadno drevje zajel hud mraz.

Njegove posledice oz. obseg pozebe se bo kmalu pokazal. Sadjarjeva skrb pa bo morala biti, da se bo z izdatnim gnojenjem sadnemu drevju izognil prehudim posledicam mraza v sadovnjaku. Gnojenje bo zlasti potrebno pri mladem drevju.

Kaj bo s ceno mleka?

Komaj so se pred 14 drevi ponovno pričela pogajanja za boljšo ceno mleka, so kljub novim predlogom obtčala v slepi ulici. Zastopniki socialistične stranke so predlagali, da bi zvišanje proizvodne cene krili z novimi dohodki države potom zvišanja davka na žgane pijače in potom obdavčenja izvoza lesa; konzumna cena mleka pa se naj ne bi zvišala. OVP pa je zahtevala, da bi se s proizvodno ceno povišala tudi konzumna cena za 28 grošev, medtem ko bi naj nadaljnjih 30 grošev na liter prispevala država. Ni na stavla predloga, od kod naj država ta denar vzame, čeprav bi moral za prispevek 30 grošev na liter finančni minister pripravi na leto do 300 milijonov šilingov.

Kakor vsak podietnik, tako more tudi država izdati le toliko denarja, kolikor ga na drugi strani prejme. Zato bi za subvencioniranje mleka po predlogu OVP morala skupnost plačati državi ali več davkov, ali pa bi morala država omejiti svoje prispevke za druge občekoristne namene. Tako ali tako bi imela skupnost škodo.

Predlog SPO za rešitev vprašanja boljšee cene mleka je stvaren. Naša država izvozi na leto ca. 5 milijonov m³ lesa. Ako vzamemo, da bi polovico zneska za državni prispevek na ceno mleka krili z obdavčenjem izvoza lesa, potem bi to obremenilo kubični meter izvoženega lesa le za 30 šil. Za kritje ostalega zneska pa bi popolnoma zadostovalo zvišanje davka na žgane pijače. Po tej poti bi vsaj konzum žganja — ki v zadnjih letih silno narašča — nekoliko omejili. Kar tiče davka na izvoženi les, bi bili z njim najbolj prizadeti zemljiški veleposelniki, ki sekaajo letno po par tisoč metrov; kmet, ki ga poseka letno samo par deset metrov, tega davka ne bi toliko občutil, hkrati pa

bi ga dobil povrnjenega v zboljšani ceni mleka.

Cena mleka zahteva nujno rešitev, ki je ob nekoliko dobri volji in razumevanju kmetovih potreb s strani OVP brez nadaljnjega mogoča. Naj prispevajo za boljši kruh kmeta enkrat tudi izvozniki lesa in žganjarje, pa morebiti še drugi, ki živijo na račun delovnega kmeta, in bo zagotovljeno potrebno kritje za zvišanje cene mleka.

Več zaupanja v mešanice krepkih krmil

Da dosežemo pri krmljenju najboljši uspeh, če krmo in krmila mešamo, je danes v znanosti in praksi dokazano. Domačo krmo je pričel mešati tudi že naš kmetovalec, zelo nezaupljiv pa je še vedno do raznih mešanic krepkih krmil (Perovit, Multavit, Ekonom itd.). Vzrok so slabe izkušnje, ki jih je s temi mešanicami imel v prvih povojnih letih.

Mešanice krepkih krmil zaslužijo danes od kmetovalca več zaupanja, kakor so ga deležne. Njihova kvaliteta je postala boljše kot je bila nekoč. K temu je prisilila tovarne mešanic krepkih krmil konkurenca na trgu, posebej pa še zakon o krmilih in krmnih mešanicah. Po tem zakonu mora vsaka tovarna svojo mešanico naznaniti ministrstvu za kmetijstvo

in gozdarstvo, ki jo preišče, ali odgovarja zakonitim predpisom. Mešanica se nato vpiše v poseben register in dobi svojo registracijsko in kontrolno številko. Brez navedbe registracijske in kontrolne številke ob imenu mešanice na plombirani vreči se nobena mešanica ne sme prodajati. V primeru, da kmetovalec z mešanico ni zadovoljen, jo lahko pusti preiskati in če mešanica ne odgovarja zakonitim predpisom, njenega proizvajalca lahko toži za odškodnino.

Blagovna centrala avstrijskih zadrug (WUV) ima na Štajerskem in Nižjem Avstrijskem dve veliki tovarni za mešanje krepkih krmil. Vodi jih znani živinorejec ing. dr. Rupp. Te mešanice prodajajo kmetijske zadruge. Zaenkrat so na razpolago (po grosističnih cenah):

	za 100 kg v šil.
1. Beljakovinski koncentrat za svinje — Eiweisskonzentrat für Schweine (z vitamini in sledovnimi elementi)	505.—
2. Osnovni standard za pitanje z žitom — Grundstandard für Getreidemast	320.—
3. Gotova krma za pitanje s okopavinami — Fertigfutter für Hackfruchtmast	350.—
4. Hranilna krma za teleta — Kälbernährmehl (Kälberstarter)	345.—
5. Hranilna krma za teleta — Kälbernährmehl (Kälberaufzucht-futter)	305.—
6. Krma za molzno živino I (18 % belj.) — Milchviehfutter I	244.—
7. Krma za molznost II (30 % belj.) — Milchleistungsfutter II	288.—
8. Začetna krma za pujske — Ferkelstarter	370.—
9. Nesna moka — Legemehl	312.—
10. Beljakovinski koncentrat za kokoši — Eiweisskonzentrat für Hühner	512.—

Uspešnost teh krmil je seveda treba preskusiti na vsakem obratu posebej. Tudi osnovna krma ni povsod enaka, poleg tega pa dve živali ne izkoriščata krmo

enako. Zato tudi ni splošnega recepta, koliko te mešanice je potrebno za najboljši uspeh v donosu živali.

Od kod kmečke gospodinje?

V božični številki »Kmetijskega tednika za Bavarsko« je bilo objavljenih 181 inseratov, kjer je 135 kmečkih fantov iskalo svojo nevesto in 46 kmečkih deklet svojega ženina.

To ni osamljen primer. Na Danskem so cele vasi, kjer stojijo mladi gospodarji pred nerešljivim vprašanjem: od kod gospodinjo?

In pri nas? — Marsikateri kmečki sin se boji prevzeti kmetijo, ker ne ve, ali bo dobil gospodinjo.

Temu se ni čuditi. Če je že postal posestnik kmečkega obrata delavec-težak,

ki ne more priti do pravičnega zaslužka, potem velja ta ugotovitev še veliko bolj za kmečko gospodinjjo. Le premislimo, koliko odpade na 10 hektarski kmetiji pri 2 osebah za delo na kmečko gospodinjjo dela poleg vzgoje otrok. — Ni čuda, da se mlado kmečko dekle brani nastopiti pot garanja svoje matere.

In kako rešiti ta problem? — Država, občine, vasi, zadruge in kmet imajo na tem področju velike naloge, mimo katerih hodimo vse preveč površno.

Namen teh vrstic je samo, da vzbudi jo več pozornosti temu v resnici težkemu in perečemu problemu. (bl)

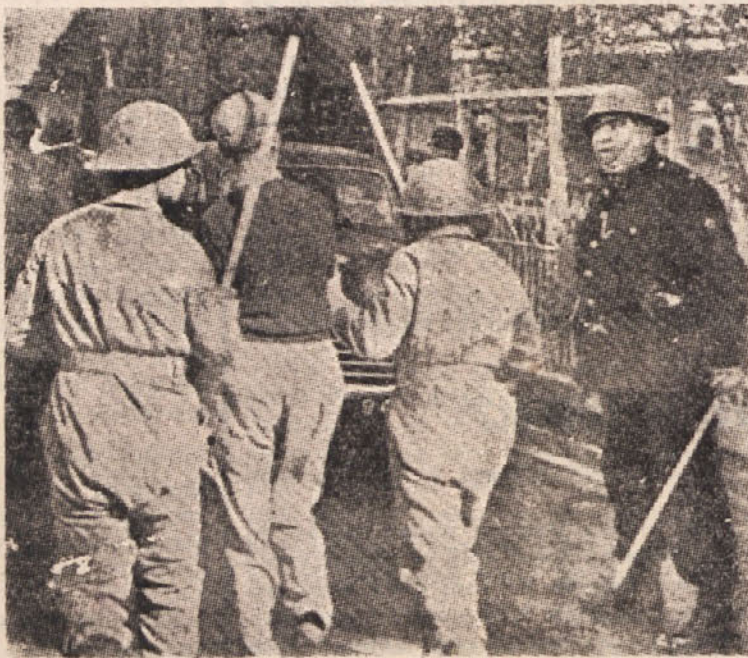
Zboljšanje družinskih doklad

Pododbor finančnega in proračunskega odbora v državnem zboru je minuli torek ponovno razpravljal o izboljšanju otroških dokladov za otroke delavskih in nameštenskih družin ter o družinskih podporah za otroke upravičencev v samostojnih poklicih. Prišel je do soglasnega sklepa in je finančnemu odboru predložil predloge, ki predvidevajo precejšnje izboljšanje sedanjega stanja na tem področju. Po tem sklepu naj bi v samostojnih poklicih prejeli otroške do-

klade tudi že za prvega otroka, dočim so bili doslej upravičeni prejemanju podpore šele od drugega otroka dalje. Doklada za prvega otroka naj bi začasno znašala po 50 šilingov. Zvišana bo družinska doklada za drugega otroka, in sicer od 105 na 125 šilingov. Pododbor je nadalje sklenil, naj se za vsakega poročenega o roka določi porodniška doklada v znesku 500 šilingov z veljavnostjo od 1. januarja 1955.

Zrtve britanske uprave na Cipru

Odkar se je začelo prebivalstvo otoka Cipra vedno bolj odločno boriti za svoje pravice, predvsem za pravico do samoodločbe o svoji nadaljnji usodi, se je tamkajšnja britanska uprava izkazala s pravim nasiljem. Ni slučaj, da je bilo v kratkih desetih mesecih obsojenih kakih 150 Grkov na skupno 279 let zaporu, medtem ko sta bila dva obsojena na smrt in ustreljena — samo zato, ker so se hoteli otresti tuje oblasti. Poleg obsojenih pa je v ciprskih zaporih še blizu 300 patriotov, ki čakajo na obsodbo, ki naj bi jo nad njimi izrekli tuji oblast-

neži. Tudi na sliki vidimo primer, ki je značilen za nemirni položaj na Cipru.

Visoka brezposelnost v ZDA

Po statističnih podatkih iz Amerike je razvidno, da znaša število zaposlenih v ZDA okoli 73, 5 milijona oseb, torej delavcev in nameštencev. Nasprotno temu številu pa je bilo javljenih 11 milijonov delojemalcev, ki so ali brez zaposlitve ali pa delajo le delno. To se pravi, da je okoli

15 odstotkov delavcev in nameštencev, ki imajo le delni zaslužek ali pa ga sploh nimajo. Pravijo, da so število brezposelnih močno dvignili številni odpusti v avtomobilski industriji, kjer izgleda, da za masovno produkcijo ni več potrebnih delavcev.

Dve hudi letalski nesreči

V zadnjih dneh sta se primerili dve hudi letalski nesreči, ki sta zahvali precej človeških življenj. V soboto je na letališču Luqa na Malti štirimočno letalo »York« kmalu po svojem vzletu treščilo na tla in se vnelo. V letalu je bilo 45 britanskih vojakov in 5 članov posadke. Letalo je zgorelo in vse osebe so prišle ob življenje. Letalo je bilo civilno in ga je vojaška uprava najela od reke škotske družbe za prevažanje vojakov, ki so jih pošiljali domov s področja Sueškega prekopu. Ponesrečeno letalo je bilo namenjeno v Anglijo.

V noči od ponedeljka na torek pa se je v egiptovski puščavi ponesrečilo francosko letalo družbe »Tai«. V tem letalu je

bilo 55 potnikov in 9 članov posadke. Od potnikov je zgubilo življenje 49, od posadke pa 3 osebe. To letalo je treščilo na tla sredi puščave, 20 km zračne črte oddaljeno od mednarodnega letališča v Kairu. Kraj nesreče je z vozili nedostopen in od glavne ceste je treba med peskom in skalovjem hoditi osem kilometrov. Letalo je treščilo v nek hrib ter se je vnelo in zgorelo. Preživeli potniki so izjavili, da so bili zanje najhujši trenutki v pričakovanju pomoči. Prvi so prihiteli nekateri beduinci, ki so prinesli pomaranče in vodo. Na kraj nesreče so poslali zdravnike, bolničarje in zdravila s helikopterji. Uporaba helikopterjev se je pokazala zelo učinkovita.

Svetovni čebelarški kongres na Dunaju

V dnevih od 12. do 16. avgusta 1956 bo na Dunaju šesnaesti mednarodni čebelarški kongres. Na kongres pričakujejo udeležence iz vsega sveta. Glavna zborovanja bodo v slavnostni dvorani dunajskega magistrata, seje najrazličnejših strokovnih sektorjev pa bodo v državnem zavodu za vrtnarstvo v Schönbrunn. Na dnevnem redu je tudi mednarodna čebelarstva razstava. Na razstavi bodo s posebnimi prikazi zastopane avstrijske zvezne dežele in seve tudi Koroška, ki velja kot pokrajina, kjer je ta panoga gospodarstva precej razvita.

Kakor cenijo, je na svetu, z izjemo številnih čebelarjev v tropskih deželah, okoli 10 milijonov čebelarjev, ki neizmerno okoli stoč milijonov čebeljih ljudstev. Čebelarji v kulturnih državah so organizirani po veliki večini v strokovnih organizacijah, zvezah in združenjih. Čebelarji izdajajo nešteto strokovnih listov, poleg tega je poučna in znanstvena literatura ogromna. Okoli stoč akademsko izobraženih znanstvenikov in strokovnih učiteljev deluje na univerzah, kmetijskih visokih šolah in posebnih čebelarških zavodih na področju čebelarstva vede.

Enajst let ni vedel, kdo je

Končno je mladi Francoz po enajstih letih vendarle zvedel, kdo da je in kako mu je ime. Zgodilo se je takole: Leta 1944 je našel neki ameriški lealec desetletnega fanta, ki je zaradi hude poškodbe na glavi izgubil spomin. Povožil ga je in ga odpeljal s seboj v Ameriko. Ko je fant dokončal šolanje, je šel k letalcem, nato pa so ga poslali v Nemčijo. Vedno je mladega pilota morila skrb, kdo da je in kje je doma in ali so njegovi starši še živi.

Po dolgotrajnem razmišljanju se je odločil: prošil je za dopust in se napotil v Francijo. Megleno se je spominjal nekega majhnega mesta. Ko je prišel tja, se mu je nenadoma vse zdelo nekam zelo znano. Nagonsko se je naporil po določeni ulici in se ustavil na večnem pragu neke hiše. Pozvonil je in vrata mu je odprla neka ošivela žena. Dolgo časa je gledala mati sina — ameriškega letalca — in sin mater. Nazadnje sta se vendarle spoznala. Mati je v ameriškem letalcu spoznala svo-

jega sina, o katerem je mislila, da so ga ubile bombe, ki so v drugi svetovni vojni padale na to malo francosko mesto. Dokaz, da je mladi ameriški lealec res njen sin, je mala brazgotina na glavi, ki jo je dobil že v nežni mladosti. Mati in sin sta bila izredno srečna nad nenadnim svidenjem. Tako je fant zvedel za svoje pravo ime in spoznal svoje sorodnike.

Nagradna križanka — opozorilo

Udeležba pri reševanju naše tokratne nagradne križanke je bila dobesedno rekordna. V kolikor nam je doslej uspelo pregledati posamezne rešitve, smo ugotovili tudi precejšnje število napak, ki so jih posamezniki napravili pri različnih besedah. Ker pa smo prejeli veliko rešitev posebno zadnji dan, nam ni bilo mogoče, da bi do zaključka uredništva pregledali vseh, zato bomo pravilno rešitev križanke ter izžrebane reševalce objavili v prihodnji številki »Slovenskega vestnika«.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 19.45, 22.00.

Sobota, 25. februar:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 17.10 Glasba iz filmov — 18.00 Iz parlamenta — 20.10 Pestri večer.

Nedelja, 26. februar:

7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.00 Vedno veselo razpoloženi — 8.20 Oddaja za kmete — 9.10 Glasba za nedeljsko jutro — 11.05 Veselo petje in glasba — 14.15 Koroški verzi in narečje — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Glasba ob peti uri — 19.00 Nedeljski šport — 20.00 Če v nedeljo zvečer valčka godba igra — 21.00 Akustični kabaret.

Ponedeljek, 27. februar:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.00 Koncertna ura — 16.35 Znanje za vse — 16.50 Znanstveni članki — 18.45 Slovenska oddaja — 20.10 Glasba za milijone — 21.05 Lepa pesem.

Torek, 28. februar:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Zdrav človek — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02

Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Oddaja za žene — 16.35 Znanje za vse — 16.50 Kulturna poročila — 18.00 Sami slagerji — 20.10 Operna oddaja.

Sreda, 29. februar:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.35 Znanje za vse — 18.45 Slovenska oddaja — 19.15 In v resnici... — 20.10 Glasba z južnega morja — 21.30 Humor na vseh širinskih stopnjah.

Četrtek, 1. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Avstriji v ino-zemstvu — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestri izbor — 14.00 Slovenska oddaja — 15.30 Ura za žene — 16.35 Znanje za vse — 16.50 Kulturna poročila — 20.10 Koroška lovsko ura — 21.00 Melodije Gerharda Winklerja.

Petek, 2. marec:

5.50 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan sporod za jutranjo uro — 8.45 Domovina in čas — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 14.00 Slovenska oddaja — 16.00 Koncertna ura — 16.35 Znanje za vse — 16.50 Kulturna poročila — 18.45 Slovenska oddaja — 20.10 Prometni kavalir — 20.40 Edip in sfiga.

RADIO PROGRAM

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 25. februar:

7.10 Zabavne melodije — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.15 Skladbe in priredbe slovenskih avtorjev — 11.45 Pojte z nami, otroci — 12.30 Kmečka univerza: Kolobar v zelenjadem vrtu — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Nove knjige — 18.00 Okno v svet: Novice iz Malaje — 18.35 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 26. februar:

6.00 Vedre in poskočne za nedeljsko jutro — 7.35 Operetna glasba — 8.00 O športu in športnikih — 8.15 Slovenske narodne in ponarodele pesmi — 10.00 Družinski pogovori — 13.30 Pol ure za našo vas — 14.00 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Po naši lepi deželi — 18.30 Melodije, ki jih radi poslušate — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 V svetu ritmov in melodij.

Ponedeljek, 27. februar:

6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.10 Zabavne melodije — 11.05 Radijska šola: Ustoličenje koroških vojvod in koroške pesmi — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Nekaj veselih in žalostnih narodnih pesmi — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Partizanske pesmi — 16.00 Zdravstveni nasveti — 20.00 Kulturni pregled.

Torek, 28. februar:

6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 7.10 Glasba za vedro razpoloženje — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.30 Kmečka univerza: Rentabil-

nost uporabe umetnih gnojil — 13.30 Od melodije do melodije — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 18.00 Zunanje-politični felton: Jezik, narodnosti in države v Indiji — 18.30 Športni tehnik — 20.10 Poje zbor Slovenske filharmonije.

Sreda, 29. februar:

7.10 Veseli zvoki — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih Svobod — 11.35 Pri Eskimih na Aljaski — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 S pesmijo in plesom po Jugoslaviji — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Mladinski zbori pojo — 16.00 Družinski pogovori — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 20.00 Operna oddaja.

Četrtek, 1. marec:

6.35 Polke in valčki — 7.10 Vedre melodije — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.45 Glasbena oddaja za pionirje — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Poje ženski zbor — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzorik — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 15.15 Igra Češka godba — 16.10 Glasbene uganke — 18.10 „Pesem skozi stoletja“ — 18.45 Igra ljubljanski plesni sekstet — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.30 Heinrich Heine — pesnik sočutja.

Petek, 2. marec:

6.35 Priljubljene popevke — 7.10 Zabavni zvoki — 11.05 Gospodinjski nasveti — 11.45 Cicibanom — dober dan! — 12.00 Igra pihalni ansambel — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Pester sporod opernih melodij — 14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Zeleli ste — poslušajte! — 16.00 Modni kotiček — 18.15 Pesmi raznih narodov — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Mednarodna radijska univerza.